

juist en uitsluitend dit. Het geloof van Sara, Hebr. XI:11, wordt ons hierdoor beschreven „dat zij Mem getrouw heeft geacht, die het beloofd had.” En dit behoort tot de natuur van het geloof, als te voren gezegd is, Hem getrouw te oordeelen, die belooft, en uit dien hoofde de waarheid zijner beloften toe te stemmen. Nu kan het eerste van deze er zijn, zonder het tweede, — onze toestemming kan er zijn, zonder de toestemming van den wil ; maar het laatste kan er niet zijn, zonder het eerste. Maar toch, is er zulk eene toestemming als zeker ook deze keuze zal voortbrengen.

(3) Ik veronderstel, dat ik niet behoef te zeggen, dat het niet geheel bestaat in de goedkeuring der genegenheden, en het omhelzen van de beloofde zaken. De steenachtige grond ontving het woord terstond, en met vreugde. Matth. XIII: 20. Er staat in vers 5, dat het zaad terstond opging, omdat het geen diepte van aarde had. Menschen, die warme genegenheden, maar geen geheel toebereid gemoed en hart hebben, loopen terstond weg met het woord, en geven er hoog van op ; maar waar het dieper valt, duurt het gemeenlijk langer, eer het te voorschijn komt. Wanneer een

mensch het woord alleen in de genegenheden aanneemt, dan kan de eerste aanraking van hetzelfde niet verborgen blijven ; hij zal er terstond over spreken, er onder verteederen, en verklaren, hoe hij er mede ingenomen is :” 0, die preek, daar heb ik zoo-veel aan gehad !” Maar toch is dit geen geloof, wanneer het alleen is. Zij ontvangen het woord met vreugde, doch hebben geen wortel in zichzelf vs. 20, 21. Toen Christus „het Brood des levens,” dat is, zichzelf beloofde, — Joh. VI, hoe velen waren er toen terstond mee ingenomen, en uitgehaald om het sterk te begeeren! „Heere,” zeggen zij, „geef ons altijd dit brood,” vs. 34. Zij houden er van, zij begeeren het, te dier tijd ; hunne genegenheden zijn er zeer mee ingenomen ; toch waren zij maar „voor eenen tijd,” geen ware geloovigen want na eenen tijd gingen zij terug, en wandelden niet meer met Christus,” vs. 66. „Denkt gij niet, dat zij, die eens de hemelsche gave gesmaakt hebben,” Hebr. VI:4, van den smaak houden, en er mede ingenomen zijn? In deze zaak zijn waarlijk ontelbare bedriegerijen. Ik zou kunnen aantoonen, op hoevele vaische en verdorven berekeningen, op welke zandgronden, de genegenheden van

vele menschen ten zeerste met het gepredikte of overwogen woord der belofte zijn ingenomen ; zoodat uit die soort van dingen niet kan opgemaakt worden, dat er geloof is. Wanneer de genegenheden voor het gelooven gaan, zijn zij weinig waard ; maar, wanneer zij volgen, zijn zij ten zeerste aangenaam en dierbaar in de oogen Gods.

(4) Het is niet enkel een *vertrouwen*. Er is een tweërlei vertrouwen ; een waardoor wij op Christus vertrouwen tot vergeving der zonden, hetwelk wij „aankleving” noemen. Het is zulk een aankleven aan Christus, zoodat wij op Hem vertrouwen tot vergeving van zonden, en aanneming bij God. En zoo-veel als wij vertrouwen, zooveel kleven wij aan, en niet meer. Er is ook een vertrouwen, dat onze zonden vergeven zijn ; daarop vertrouwen en rusten wij. Nu, het kan niet zijn, dat een van deze twee volkomen geloof is, en dat alles daarin zou begrepen zijn. Er is iets meer in gelooven dan vertrouwen ; en iets meer in vertrouwen dan volstrekt noodzakelijk is, om het geheele begrip van gelooven te bewaren, want wij kunnen datgene gelooven, waarop wij niet vertrouwen. Dit stem ik echter toe, dat waar geloof in Christus is, er ook min of meer

een vertrouwen op Hem zijn zal. En wanneer het geloof tot eenige goede hoogte, sterkte en standvastigheid vermeerderd is, is het voornamelijk werkzaam in vertrouwen en toebetrouwen. Joh. XIV:1. Te vertrouwen is eigenlijk, zoodanig te gelooven, dat het, om de eene of andere reden, onze harten van zorg en onrust bevrijdt, en dat twijfelen, en wankelen, en vreezen, dat in de Schrift veroordeeld wordt, als staande tegenover het geloof, is inderdaad rechtstreeks het tegenovergestelde van dit vertrouwend rusten onzer zielen op Christus. Zoo beschrijft de apostel zijn geloof of gelooven in 2 Tim. I:12. Zoo te gelooven, dat wij overtuigd zijn, dat God machtig is te bewaren, wat wij Hem opdragen, is op Hem te betrouwen.

(5) Dusverre gesproken hebbende van deze bijzonderheden, zal ik, met voorbijgaan van al de willekeurige bepalingen der scholen, en de preciesheid van woorden, wat betreft de wijsgeerige regels en uitdrukkingen, u zulk eene algemeene beschrijving van het geloof, of het gelooven, geven als eenigermate deszelfs eigene en overdrachtelijke benamingen in de Schrift zullen beantwoorden ; waar het uitgedrukt wordt

door **zien**, *hooren*, *proeven*, *rusten*, *wentelen*, *toevlucht nemen*, *vertrouwen* en diergelijke.

[1] Er moet, waar ik in de eerste plaats over sprak, eene toestemming zijn, aan de geheele waarheid van de beloften Gods, op dezen grond, dat Hij machtig en getrouw is om ze te vervullen. Indien het niet alles is, toch is het zeker begrepen in ons *aannemen van het getuigenis* Gods. Joh. III: 33. Sara, van wie wij te voren spraken, nam het getuigenis Gods aan. Hoe deed zij dat? Zij achtte Hem getrouw, die het beloofd had." Hebr. XI: 11. Dit stelt God ons in de eerste plaats voor. Het eeuwige leven is ons beloofd door God, die niet liegen kan, Tit. I: 2; dat is, die zoo getrouw is, dat het geheel onmogelijk is, dat Hij iemand zou bedriegen. Zoo ook Hebr. VI: 17, 18. „Waarin God willende den erfgenamen der beloftenisse, overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid zijns raads, is met eenen eed daartusschen gekomen, opdat wij door twee onveranderlijke dingen, in welke het onmogelijk is, dat God liege, eene sterke vertroosting zouden hebben, [wij namelijk] die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hope vast te houden? Het doel Gods is, dat wij bemoediging zouden

ontvangen, in ons toevlucht nemen tot de voorgestelde hope, dat is, in het gelooven. Wat stelt Hij te dien einde voor ? Wel, zijne getrouwheid en onveranderlijkheid, uit kracht van de verbintenis door zijn woord en eed. Het geloof van Abraham, waarvan gesproken wordt in Rom. IV, behelst dit, ja, wordt er om geprezen.

De Schrift meldt ons inderdaad verscheidene eigenschappen Gods, op het vertrouwen waarvan, als ik zoo spreken mag, onze zielen de waarheid zijner beloften hebben toe te stemmen, en daarin te berusten. Gewoonlijk worden er twee in het bijzonder genoemd ;

1ste Zijne macht. „Hij is machtig.” Rom. IV : 21 ; XI : 23.

2e Zijne getrouwheid : als in de te voren gemelde plaatsen, en in verscheidene andere.

De somma is, dat indien wij willen gelooven, wij dit moeten te doen op grond van Gods getrouwheid en macht; wij moeten de waarheid zijner beloften en de zekerheid? van hare vervulling, toestemmen. Indien dit niet gedaan is, is het tevergeefs verder te gaan. Laten dan zij, die eenig voordeel wenschen te trekken, uit hetgeen verder zal gesproken worden, hier een poosje

stilstaan, en overwegen, hoe zij dit fundament gelegd hebben. Er zijn velen, die al hun leven nooit tot eenige vastigheid komen, en toch nooit in staat zijn eene zekere oorzaak vast te stellen, waarom zij altijd zoo geschud worden en wankelen. Het fundament is wanordelijk gelegd. De eerste vereeniging met de getrouwheid en macht van God in de beloften, is nooit onderscheidenlijk in en door hunne zielen behandeld, En indien het fundament zwak is, laat het gebouw dan nog zoo heerlijk zijn, het zal waggelen, indien niet vallen. Ziet dan, op het begin van uw vertrouwen, dat gij daar niet mank gaat. En wanneer alle andere houvasten u begeven, dan zal dit u schragen, dat gij niet geheel bezwijkt, indien gij te eeniger tijd teruggebracht wordt tot dien toestand, dat gij niets anders hebt.

[2] Hierbij komt, dat het geloof in de Schrift uitgedrukt wordt, (en de ondervinding bevestigt het) dat het is de toestemming van den wil tot, en de aanneming van den Heere Jezus als Middelaar, Hij, die zijn werk uitvoerde als de eenige weg om tot den Vader te gaan, als de eenige en genoegzame oorzaak van onze aanneming bij Hem, als onze eenige gerechtigheid voor Hem.

Men heeft gezegd, dat het geloof het aannemen van Christus is als Priester en als Heere, om door Hem gezaligd, en door Hem geregeerd te worden. Dit klinkt uitnemend goed. Wie is zoo snood, dat hij, terwijl hij tracht te gelooven, niet gewillig is door Christus geregeerd, zoowel als door Hem gezaligd te worden ? Een geloof, dat Christus niet wil hebben, als eenen Heere om ons te regeeren, is dat geloof alleen, dat Jacobus verwerpt. Hij, die door Christus zou willen gezaligd, en niet door Hem geregeerd worden, zal in het geheel niet door Hem gezaligd worden. Wij moeten eenen heelen Christus aannemen, geen halven ; met betrekking tot al zijne ambten, niet tot het een of ander ambt.

Dit klinkt wel, het maakt eene schoone vertooning, en er is, in zeker opzicht waarheid in het besprokene, doch laat men zich duidelijk verklaren, en het komt hier op neer: Het aannemen van Christus als eenen Koning, is de zich onderwerpende gehoorzaamheid aan Hem. Maar die onderwerping is geen vrucht van het geloof, waardoor wij gerechtvaardigd worden, maar het is er een wezenlijk deel van, zoodat er in het stuk van rechtvaardigmaking geen ver-

schil is tusschen geloof en werken of gehoorzaamheid, daar zij beide op dezelfde wijze er eene voorwaarde van zijn.

Toen ik onlangs las, dat iemand zeide, dat dit een beginsel was, dat in de kerk van Engeland, in de dagen der Reformatie, vaststond, dat geloof en werken in het stuk van rechtvaardigmaking van hetzelfde gewicht waren," stond ik ten zeerste verbaasd, en ik maakte het besluit op, dat, hij, of ik geslapen had van het oogenblik onzer geboorte af, of dat er twee Kerken van Engeland waren — eene, daar ik nooit van gehoord had,, en eene andere daar hij niet van af wist; of anders, dat vooroordeel krachtig is, en een blind vertrouwen in den mensch werkt. Is dat de leer van de Kerk van Engeland, zooals zij die noemen? Wanneer, waar en door wien, werd die leer in Engeland tot nu voor een paar jaar onderwezen, anders dan door Papisten en Socinianen. Welke plaats neemt zij in, in belijdenisschriften, preeken, vastgestelde gebedsformuiieren, schrijvers over geschilpunten, of wat ook, dat in Engeland te goeder naam en faam bekend staat, door geleerdheid en godsdienst? Maar dit is geen plaats om te twisten.

Anderen weer bewimpelen de zaak, en zeggen, dat geloof en werken in dezelfde betrekking staan tot onze rechtvaardigmaking, welke ten laatsten dage, in den dag des oordeels, openbaar en plechtig zijn zal. En is dit alles, wat zij op het oog hebben? Hoe zij zich, in den dag des oordeels daarvan zullen rechtvaardigen, dat zij den vrede van Gods heiligen verstoord, en de groote fundamenteele artikelen van de Reformatie geschud hebben, weet ik niet, maar het is niets nieuws, dat menschen, die nieuwigheden bedenken, om wat te twisten te hebben, niet weten waarheen zich te wenden, en zich ten slotte onhandig terugtrekken.

Het is dan waar, dat bekennen wij, dat het geloof Christus aanneemt als eenen Heere en Koning, en het is geen waar geloof, dat dit niet doet of wil doen, en dat de ziele niet onder de verplichting brengt tot die gehoorzaamheid, welke Hij, als de overste Leidsman onzer zaligheid, van onze handen eischt, Maar het geloof, zooals het rechtvaardigt, (in zijne medewerking met alles, dat daartoe strekt,) omhelst Christus tot rechtvaardigheid en aanneming bij God. En veroorlooft mij te zeggen, dat het in die daad even weinig ziet op goede werken

als op de zonde. Het vereenigt zich met Christus in en om datgene, uit kracht waarvan Hij onze gerechtigheid is, en waarom en waardoor wij gerechtvaardigd worden.

Maar zult gij zeggen : „Dit maakt u tot Solifidiaan ;⁽¹⁾ en wordt gij daar niet terecht voor gehouden ?”

Ik antwoord : „Dan was Paulus ook een Solifidiaan, wiens zendbrieven alle formalisten en zelf-rechtsbedeeters in de wereld zullen weerleggen.” Wij zijn Solifidianen in het stuk van rechtvaardigmaking : Christus, de genade en het geloof zijn alles. Wij zijn geen Solifidianen in het stuk van zaligheid of evangelie-wandel, of de verklaring van de uitwerking van ons gelooven. Al de apostelen van Jezus Christus waren zulke Solifidianen, die alles uitsloten van invloed te hebben op onze rechtvaardigmaking, behalve onze aanneming door de genade Gods, op het aannemen van Christus door het geloof, tot rechtvaardigmaking en zaligheid. Zulke Solifidianen, die de noodzakelijkheid der werken en evangelie-gehoorzaamheid voor den gerechtvaardigde uit-

¹⁾ Een naam, welke ontleend is aan twee Latijnsche woorden, beteekenende : *alleen geloof*.

sluiten of ontkennen — of, die zeggen, dat een waar en rechtvaardigmakend geloof kan bestaan zonder heiligheid, werken en gehoorzaamheid, — worden veroordeeld door alle apostelen, en in het bijzonder door Jacobus.

Dit dan, zeg ik, wordt tot het geloof, of het gelooven, vereischt, — dat wij aldus Jezus Christus aannemen, Joh. I : II. „De zijnen hebben Hem niet aangenomen.” Het niet aannemen van Christus tot zulke doeleinden, als waartoe Hij ons door den Vader is gezonden, is het eigenlijk ongeloof ; daarom is het eigenlijk geloof, of het gelooven, dat wij Hem aldus aannemen, zooals ook volgt in vers 12. Dus doen wij, in de prediking van het evangelie, eene aanbieding van Christus, gelijk de Schrift doet. Openb. XXII : 17. Nu, hetgeen een aanbod of eene aanbieding beantwoordt, is deszelfs aanneming. Zoodat het gewillig aannemen door de ziele, van den Heere Jezus Christus tot onze gerechtigheid voor God, zooals Hij ons, tot dat einde, in de beloften des evangelies, uit de liefde des Vaders, wordt aangeboden, het voornaamste deel is van dat gelooven, hetwelk Gode zoo welbehaaglijk is.

[3] Voegt hier dat aan toe, waarvan ik niet zeggen kan, dat het volstrekt tot de natuur des geloofs behoort, maar dat er toch in de eene of andere mate, (voor de ziele verborgen of meer bekend,) noodzakelijk mede gepaard gaat ; dat is, dat de ziele rust en berust, en zijne genegenheden voldoening vinden, in haar aandeel in, en de genieting van eenen lieflijken en begeerlijken Zaligmaker. Dit wordt genoemd ; „den Heere aan te hangen.” Jozua XXIII: 8,— of, onze genegenheden te vestigen op, en vast te hechten aan God, als de onze in het verbond. Dit is het rusten der ziele in God, haar vertrouwen ‘en betrouwen op Hem.

En in deze drie dingen, welke voor de geringste ziele verstaanbaar, en in de woorden der Schrift duidelijk geschreven zijn, en met de bevinding overeenkomen van hen, die met God in Christus te doen hebben, stel ik het gelooven, dat Gode zoo welbehaaglijk is.

3. Nu volgt, het vereischte tot dit gelooven, zooals het in het voorstel is nedergelegd, namelijk standvastigheid, standvastigheid in het gelooven. Dit is ingesloten in de ontkenning. Van Abraham wordt

gezegd, dat „hij niet getwijfeld heeft ;” dat is, hij was standvastig. Let, om dit een weinig op te helderen, op deze twee aanmerkingen :

[1] Het geloof, of gelooven, bestaat in zulk eene hebbelijke gestalte des harten, en zulke daden der ziele, die vatbaar zijn voor trappen van vermindering en vermeerdering, van sterkte en zwakheid. Daarom maakt de Schrift melding van groot geloof, „O vrouw, groot is uw geloof,” en van klein geloof, „O, gij kleingeloovige”; van sterk geloof, Abraham is gesterkt geweest in het geloof, en van zwak geloof, of van zwak zijn in het geloof: „Degene nu, die zwak is in het geloof, neemt aan; van geloof met twijfeling. „O, gij kleingeloovige, waarom hebt gij gewankeld? (Eng. getwijfeld), en van geloof zonder twijfelen, „gesterkt, of, sterk zijnde in het geloof, heeft hij niet getwijfeld.”

(2) Dat het geloof in elk opzicht gelijk is, wat de oprechtheid betreft, ‘maar, dat het alleen verschilt in trappen ; ja, het is gelijkmatig, ten aanzien van de hoofdzaak, in hetgeen het uitwerkt en bevordert, — in rechtvaardigmaking, volharding, en zaligheid. Een klein geloof is even goed geloof

als een groot geloof ; ja, een klein geloof zal een mensch even veilig in den hemel brengen als een groot geloof, doch niet zoo troostelijk, en niet **ZOO** vruchtbaar.

(3) Standvastigheid heeft betrekking op die verschillende trappen van het geloof. Zij behoort niet tot de natuur des geloofs, maar ziet uit naar zulk **eenen** trap van het geloof als **Gode** welbehaaglijk, en ons alleszins voordeelig is. Petrus spreekt er van in zijnen 2en Zendbr. III: 17. „Wacht u, dat gij niet uitvalt van uwe vastigheid,” of afwijkt van die vastigheid in het gelooven, welke gij verkregen hebt, en door Paulus, in Col. II:5. Zoodat,

4. Er een waar geloof zijn kan, al gaat het gepaard met vele bekommerende en ontstellende twijfelingen, met vele zondige wankelingen en weifelingen, zoodat het niet wordt omvergeworpen, maar een waar geloof blijven zal. Een mensch kan een waar geloovige zijn, en toch geen sterk geloovige. Een kind, dat nog melk gebruikt, heeft even goed de natuur van een mensch, als hij, die opgegroeid zijnde, van vaste spijsze leeft. Nu, standvastigheid, geeft vastigheid in het gelooven te kennen, in betrekking tot de drie te voren genoemde

dingen, en zij wijst aan, dat het geloof sterk en krachtdadig is. Zij bewijst ook:

[1] Eene welgegronde, vaste, ongeschokte toestemming van de waarheid der belofte, en zoo is zij het tegenovergestelde van twijfelen of wankelen, Jac. 1 : 5, 6.

[2] Eene vastbesloten, duidelijke toestemming, om Christus aan te nemen en te omhelzen, zooals Hij in de belofte, ten leven wordt aangeboden, en zoo is zij het tegenovergestelde van twijfelen, dat is van bekommerende, verontrustende, ontstellende twijfelingen.

[3] De bevestigde berusting der ziele in de gedane keuze en de toegestemde vereeniging, en zoo is zij 'het tegenovergestelde van eene blijvende onrust. Joh. XIV:1.

Deze standvastigheid in het gelooven sluit alle verzoeking van buiten niet uit. Wanneer wij zeggen, dat een boom vast geworteld is, dan zeggen wij daarmede niet, dat de wind er nooit op blaast. Het huis, dat op den steenrots gebouwd is, is niet vrij van aanvallen en stormen. De Overste Leidsman onzer zaligheid, de beginner en voleinder van ons geloof, werd verzocht, en zoo zal het met ons zijn, indien wij Hem volgen. Zij sluit ook alle twijfelen

van binnen niet uit. Zoolang wij in het vleesch zijn, zullen wij, al is het geloof standvastig, ongeloof hebben. Die bittere wortel zal, min of meer, eenige vrucht voortbrengen, overeenkomstig het voordeel, dat de Satan verkrijgt door denzelven te bevochtigen. Maar een standvastig geloof sluit een vallen onder de verzoeking uit, en dientengevolge ook dien kommer en die onrust, welke daaruit voortkomen : evenzeer als bijblijvende, ontstellende **twijfelingen**, welke ons heen en weer slingeren tusschen vrees en hoop, betwijfelende of wij Christus wel omhelzen of niet, of wij eenig aandeel in de beloften hebben of niet, en die gepaard gaan met troosteloosheid, moedeloosheid en wezenlijke onzekerheid, hoe het nog zal afloopen.

Dit dan is het, wat ik op het oog heb met **standvastigheid in het gelooven**, de vaststelling van onze harten in het aannemen van Christus, als door de liefde des Vaders aangeboden, tot vrede en bevestiging van onze zielen en consciëntiën. En dat onze harten dus gesterkt, bevestigd en **gefondeerd** mogen zijn, dat wij in het gevoel en de kracht daarvan mogen leven is, zeg ik, uitnemend welbehaaglijk bij God.

Er is een tweeërlei kwaad en misvatting onder **ONS**, in de groote fundament-zaak van het omhelzen van Christus in de belofte. Sommigen brengen al hunne dagen door in veel duisternis en mistroostigheid, — altijd maar weer in hunne gedachten overleggende, of zij er deel aan hebben of niet. Zij gaan op en af, leven en sterven, hopen en vreezen, en vreezen gewoonlijk het meeste, wanneer hun geloof het zuiverst werkzaam is, — want dat is de natuur van het twijfelen. Wanneer zij geheel terneer-geslagen zijn, dan stellen zij zich te werk, om overeind te komen, en wanneer zij tot eenige troostelijke overreding gekomen zijn, dan vreezen zij dadelijk, dat alles niet goed en recht is, dat het niet met hen is ! zooals het moest zijn. En **ZOO** waggelen zij al hun leven heen en weer, tot bedroefing van den Geest **Gods**, en tot droefheid hunner zielen.

Anderen, die, op duurzame gronden, een **ernstig** begin maken, om met Christus te vereenigen, en bevinden, dat het een moeilijk en verdrietig werk is voor vleesch en bloed, vervallen opnieuw tot algemeenheden, onderzoeken niet meer, maar houden het voor toegestaan, dat zij zooveel gedaan

hebben, als zij kunnen, en worden vormelijk en zeker.

Om beide deze kwaden uit den weg te ruimen, zal ik het neergestelde voorstel bevestigen. Voor ik echter daartoe overga, zal ik eenige gevolgtrekkingen maken, welke zich opdoen uit hetgeen gesproken is in de verklaring van het reeds behandelde voorstel.

1e Gevolgtrekkung. Hoewel een klein, zwak geloof, waarin stan dvastigheid gemist wordt een mensch bij Christus in den hemel zal brengen, toch zal het hem daar niet troostelijk en blijde heen brengen.

Hij, die maar een zwak geloof heeft, zal in vele wanhopige toestanden komen; elke rukwind van verzoeking zal hem van zijne vertroosting afwerpen, indien hij er niet door afgewend wordt van zijne gehoorzaamheid. Op zijn best, is hij als een mensch, die op den top van eenen hoogen toren aan eenen ketting geklonken is; al kan hij niet vallen, hij kan toch niet anders dan vreezen. Hoewel, het zal goed afloopen.

2e Gevolgtrekking. Het minste ware geloof zal zijn werk veilig doen, al doet het dit niet zoo liefelijk.

Waar geloof in den laagsten trap, geeft

de ziele deel aan de eerste opstanding. Het is het tot het leven noodzakelijk grondbeginsel, dat wij ontvangen, wanneer wij worden levend gemaakt. Nu, al is het nog zoo'n zwak leven, dat wij hebben, toch is het een leven, dat nooit zal ophouden. Het is uit het zaad Gods, dat blijft, — het onverderfelijk zaad, dat niet sterft. Een geloovige is geest, — is levend gemaakt uit den dood ; al is hij nog zoo jong, nog zoo ziek, nog zoo zwak, toch leeft hij, en de tweede dood zal geen macht over hem hebben. Een klein geloof geeft deel aan eenen geheelē Christus. Hij, die het minste geloof heeft, heeft, al is zijn aandeel niet zoo duidelijk, een even waarachtig deel aan de gerechtigheid van Christus, als de meest standvastige geloovige. Anderen kunnen heiliger zijn dan hij, maar niet een in de gansche wereld is rechtvaardiger dan hij, want hij is rechtvaardig door de rechtvaardigheid van Christus. Het kan niet anders zijn, of hij is gering in heiligmaking, want een klein geloof zal maar weinig of geringe gehoorzaamheid voortbrengen ; indien de wortel zwak is, kan de vrucht niet groot zijn. Maar niet een gaat hem te boven in rechtvaardigmaking. Het onvolmaaktste geloof geeft

eene dadelijke rechtvaardigmaking, omdat het de ziele deel geeft aan'eenen dadelijken Christus. De minste trap van een waar geloof geeft deel aan de hoogste volmaaktheid van rechtvaardigheid. Col. II : 10. Gij, die maar een zwak geloof hebt, gij hebt toch eenen sterken Christus, zoodat, **al** zou de **heele** wereld het tegen uw klein geloof opnemen, zij niet zou overmogen. De zonde kan het niet, de Satan kan het niet, en de hel kan het niet. Al hebt gij maar een zwak en flauw houvast aan Christus, Hij houdt u vast met sterke en onoverwinnelijke kracht. Hebt gij u niet dikwijls verwonderd, dat dit sprankje hemelsch vuur in het midden der zee nog niet uitgedoofd is? Het is eeuwig ; een vonkje, dat niet uitgebluscht kan worden, — een druppel uit die fontein, die nooit geheel uitdrogen kan. Jezus Christus draagt in het bijzonder zorg voor hen, die zwak zijn in het geloof. Jes. XL : 11. Wat ook de reden is, dat zij ziek, zwak en machteloos zijn, deze goede Herder zorgt voor hen. Hij zal regeeren, en zij zullen wonen. Micha V : 3.

3e. Gevolgtrekking. Er kan geloof, een klein geloof, zijn, waar standvastigheid ontbreekt, en waar veel twijfel is.

Standvastigheid is een uitstekend vereischte, waar allen niet toe komen, zoodat er geloof zijn kan, waar veel twijfeling is, hoewel, ik zeg niet, dat die er zijn moet. Twijfelingen zijn in zichzelve het tegenovergestelde van gelooven. Zij zijn, als ik het **ZOO** uitdrukken mag ongeloovigheden. Een mensch kan moeilijk zijn heele leven door gelooven, en nooit twijfelen, maar een mensch kan wel zijn gansche leven twijfelen en nooit gelooven. Indien ik een veld zie, dat overdekt is met distelen en onkruid, kan ik zeggen; „Er kan ook koren onder staan,” maar de distelen en het onkruid zijn geen koren. Ik zeg dit, omdat sommigen geen beteren grond hebben voor hunne gerustheid, dan, dat zij wel eens ongerust zijn geweest, — dat zij wel eens getwijfeld hebben. Er kan twijfeling zijn, waar geloof is ; maar daaruit kunnen wij niet besluiten, dat waar twijfeling is, dat daar ook geloof is, want twijfelingen kunnen oprijzen, **zoowel** tegen vermetelheid en zekerheid, als tegen het gelooven. Merkt daarom op, dat er een tweeërlei twijfelen is :

1 Aangaande het einde. Menschen vragen zich af, wat er ten slotte van hen worden zal; zij weifelen, hoe het met hen

zal afloopen. Was het niet zoo met Bileam, toen hij uitriep : „Mijne ziele sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne ?” Dat ellendige mensch werd heen en weer geslingerd tusschen hoop en vrees. Dit komt veel voor onder de snoodste menschen in de wereld. Het is maar het schudden van hunne zekerheid, indien zij alleen zijn.

(2) Aangaande het middel. De ziele twijfelt of zij Christus liefheeft, en of Christus haar liefheeft. Dit is veel meer echt, dan het voorgaande. Het ontdekt ten minste, dat zulk eene ziele overtuigd is van de uitnemendheid en gepastheid van Christus, en, dat zij Hem waardeert. Ja, dit kan misschien somtijds voortkomen uit **jaloerschheid** door vurigheid van liefde, en niet altijd uit zwakheid van het geloof. Maar het geloof, ten minste een klein geloof, kan evenwel met deze twijfelingen bestaan. Zoo was het met dien armen man, die uitriep.” Ik geloof, Heere, kom mijne **ongeloovigheid** te hulp.” Daar is gelooven en niet gelooven, geloof en twijfeling, beide ter zelfder tijd, in denzelfden persoon werkzaam, Jacob en Ezau worstelenden in dezelfde baarmoeder.

Gebruik. Laten daarom de menschen uit hun twijfelen geen besluit opmaken, dat zij gelooven. Hij, die zichzelf geruststelt, dat zijn akker koren bevat, omdat er distelen op groeien, zal den oogst missen. Indien uwe vreezen meer over het doel gaan dan over het middel, — meer over eene toekomstige zaligheid, dan over tegenwoordige gemeenschap met God, — dan kunt gij nauwelijks een duidelijker bewijs hebben van eene valsche, bedorven harts-gesteldheid. Sommigen vleien zich hiermede, dat zij getwijfeld en gebeefd hebben, maar nu danken zij God, dat zij stil en gerust zijn. Hoe dat zij zoo geworden zijn, kunnen zij niet zeggen; dit alleen weten zij, dat zij eerst ongerust en bekommerd waren, maar dat nu alles wel met hen is. Hoevelen van deze soort, heb ik gekend, die, terwijl de overtuigingen nog versch waren, vele ontstellende gedachten hadden, over hunnen staat en toestand. En wanneer, na eenigen tijd, hunne overtuigingen afzakten en hunne twijfelingen, die daaruit voortvloeiden, verdwenen, zonken zij terug in eene koude, levenlooze gestalte. Dit is een ellendige rustgrond. Indien er geen andere weg was, om vreezen en twijfelingen uit te werpen,

dan door te gelooven, dan was dit iets, maar vermetelheid en zekerheid zullen het ook doen, tenminste voor **eenen** tijd.

Deze dingen heb ik slechts even aangestipt, in betrekking tot hetgeen te voren gezegd was.

II. Ik ga nu voort ons voorstel te bevestigen, overeenkomstig de verklaring, welke er eerst van gegeven is :

I Ik zal dit eerst doen uit getuigenissen der Schrift :

(1) Neemt de tekst zelf: „Hij is gesterkt geweest in het geloof, gevende God de eere”. Alles, wat God van een iegelijk van de menschenkinderen eischt is zijne eere, — die Hij aan geen ander wil geven. Jes. XL :8. Geeft, Gode zijne eere, dan mogen wij vrij nemen, wat wij willen; -- neemt Christus, neemt genade, neemt den hemel, — neemt alles. De groote eere of heerlijkheid, welke Hij ons geven wil, bestaat daarin, dat wij Hem zijne eere geven, en, dat wij die aanschouwen. Nu, indien dit de groote zaak, het eenige is, dat God van onze handen eischt, — indien dit alles is, dat Hij aan zichzelf gehouden heeft, dat Hij als God, als onze God geëerd worde, — dan geeft hij, die Hem

eere geeft, Hem, wat Hem welbehaaglijk is. Zoo behaagde Abraham Gode, sterk of standvastig zijnde in het gelooven. Hij was sterk in het geloof en gaf God de eere.

De Schrift spreekt in velerlei zin van de eere Gods:

[1] Het Hebreuwsche grondwoord beteekent „gewicht”, waarop de Apostel zinspeelt, wanneer hij spreekt van „een eeuwig gewicht van heerlijkheid”. 2 Cor. IV :17. Dit is de heerlijkheid van de zaak zelve. Het beteekent ook glans of helderheid. De apostel spreekt eveneens van „het afschijnsel zijner heerlijkheid”, Hebr. I:3 ; dat is de grootheid en uitnemende schoonheid van alle volmaaktheden. In dezen zin wordt de oneindige uitnemendheid van God, in zijne onbegrijpelijke volmaaktheden, met zulk **eenen** glans ten toon gespreid, als al onze bevattingen zeer verre te boven gaat, zijne „eere” genoemd. En zoo is Hij „de God der heerlijkheid”. Hand. VII :2 ; en wordt onze Zaligmaker in denzelfden zin „de Heere der heerlijkheid” genoemd. 1 Cor. II :8. In dit opzicht kunnen wij God geen eere geven. Wij kunnen niets toevoegen aan zijne heerlijke uitnemendheid, noch aan haren oneindigen, onbegrijpelijken glans, door iets, wat wij doen.

[2] Eere heeft niet alleen betrekking op de zaak'-zelve, die heerlijk is, maar ook op de achting, welke wij er voor, en de gedachte, die wij er van hebben, dat is, wanneer hetgeen in zichzelf heerlijk is, ook zoo geacht wordt. De wijsgeer zegt, „Gloria est frequens de aliquo **fama** cum laude :” of „Consentiens laus bonorum, in **corrupta** vox bene judicantium de **excellenti** virtute.” En in dit opzicht kan, hetgeen oneindig heerlijk in zichzelf is, meer of minder heerlijk zijn, in deszelfs openbaring en achting. Zoo is eere niet een van Gods uitnemendheden of volmaaktheden, maar het is hare achting en openbaring onder en aan anderen.

God verklaart, dat dit zijne heerlijkheid is. Exod. XXXIII : 19. Mozes begeert de „heerlijkheid” Gods te zien. Deze noemt God zijn „aangezicht”; dat is de heerlijkheid Gods in zichzelf. Deze, zegt God, kunt gij niet zien : „Gij zoudt mijn aangezicht, — of den glans van mijne wezenlijke heerlijkheid, den luister van mijne uitnemendheden en volmaaktheden”, niet kunnen zien. Wel, wat dan ? Zal hij er geen kennis mede maken ? Daarna zet God hem in eene kloof der steenrots, en zegt hem, dat Hij hem daar zijne heerlijkheid zal

toonen. **Hij** doet dit onder de benaming van zijne achterste deelen, dat is, Hij zal hem verklaren, waarin en hoe zijne heerlijkheid geopenbaard is. Nu, deze Steenrots, die volgde was Christus. 1 Cor. X : 4. De Heere zet Mozes in die steenrots, om hem zijne heerlijkheid te toonen; daarmede te kennen gevende, dat er niet de minste straal van gezien kan worden, dan alleen door hen, die in Christus Jezus eene plaats ontvangen hebben. Nu wat is deze heerlijkheid Gods, welke Hij dus aan Mozes toonde ? Dat verklaart Hij, Exod. XXXIV : 6 ; — Als Hij zijne majesteit, of eenige zichtbare teekenen van zijne tegenwoordigheid „voor zijn aangezicht deed voorbijgaan”, toen riep Hij den naam des Heeren uit, met vele genadige eigenschappen van zijne natuur en zaligheid. Alsof Hij zeide: „Mozes, wildet Gij mijne heerlijkheid zien?” Die is hierin gelegen, dat Ik gekend word, als „de Heere, de Heere God, barmhartig en genadig ;” laat Ik bekend worden, dat Ik die ben, en dat Ik dus ben ; dat is de eere, welke Ik begeer van de kinderen der menschen

Ziet nu, hoe standvastigheid in het gelooven God de eere geeft. Zij bevordert en

verheerlijkt al deze hoedanigheden **Gods**, en verheft met verschuldigde eere al zijne eigenschappen. Hier is eene uitmuntende hoogachting van dezelve inbegrepen. Wanneer ik hier in bijzonderheden wilde afdalen, kon ik verklaren, dat er niet eene eigenschap van God is, waardoor Hij **zichzelve**n aan ons heeft bekend gemaakt of standvastigheid in het gelooven geeft haar eenigermate de eere, welke haar toekomt ; en hoe alle twijfeling daaruit ontstaat, dat wij eenige goddelijke eigenschap in twijfel trekken. Het zou gemakkelijk zijn aan te toonen, hoe God daardoor de eere ontvangt van zijne getrouwheid, waarheid, macht, rechtvaardigheid, genade, barmhartigheid, goedheid, liefde, lankmoedigheid, en wat God meer geopenbaard heeft, dat Hij is.

Dit dan is de kracht van dit eerste getuigenis : Indien de eere **Gods** alles is, wat Hij van onze handen eischt, en deze standvastigheid in het gelooven Hem die eere geeft, en deze alleen dit doet, dat dezelve Hem dan noodzakelijk welbehaaglijk zijn moet.

(2) Een getuigenis van dezelfde strekking is Hebr. VI : **17, 18.** „De erfgenamen der

belof te”, zij wien de groote belofte van Christus vermaakt is, zijn geloovigen, en van hen wordt gezegd, dat zij de toevlucht genomen hebben. De uitdrukking is klaarblijkelijk overdrachtelijk. Sommigen zeggen, dat de zinspeling ontleend is aan dezulken, die in eene loopbaan om prijs loopen. Dit, zeggen zij, wijst het woord aan, dat volgt, hetwelk beteekent „vasthouden aan.” Menschen, die in eene loopbaan loopen, grijpen en houden den prijs vast, wanneer zij het einde bereiken.

Onze vertalers verklaren door hunne overzetting van het woord in „toevlucht nemen,” dat zij zinspeelden op het vluchten van den doodslager naar de vrijstad onder het Oude Testament; en verscheidene uitleggers gaan dien kant uit. Om tweeërlei redenen ben ik ook geneigd, om de overdrachtelijke spreekwijze zoo te nemen.

[1] Omdat ik denk, dat de Apostel eerder zal zinspelen op eene Hebreuwsche gewoonte, waar hij aan de Hebreëen schrijft betreffende eene instelling van God, welke rechtstreeks afschaduwet de zaak, welke hij behandelt, dan op eene gewoonte van de Grieken en de Romeinen in hunne wedloopen, welke ook niet zooveel licht geeft in

de zaak, welke hij behandelt als de andere.

[2] Omdat de bedoeling van den tekst klaarblijkelijk inhoudt, een vlieden van iets, zoowel als een vluchten tot iets ; in welk opzicht gezegd wordt, dat er vertroosting voor hen opgelegd is, namelijk, in hunne bevrijding van het kwaad, dat zij vreesden en ontvluchtten. Nu, in eene loopbaan is wel een prijs voorgesteld, maar daar is geen kwaad te ontgaan. Anders was het met hem, die om zijn leven vluchtte, want gelijk hij eene vrijstad voor zich had, zoo had hij den bloedwreker achter zich. Hij vlood met spoed en ijver tot den eene, om den andere te ontkomen. Nu, deze vrijsteden waren verzorgd voor den doodslager, die, iemand onvoorziens verslagen hebbende en daardoor onverwachts in gevaar gekomen zijnde, omdat het wettig was, dat de bloedwreker hem doodde, met alle macht tot een van die steden de toevlucht nam, waar hij vrijheid en veiligheid genieten kon.

Zoo ook een arm zondaar, bevindende, dat hij in eenen staat verkeert, waarin hij schuldig is, onverwacht het gevaar ziende en hoe dood en verderf gereed zijn om hem te grijpen, vliedt met al zijne macht tot den boezem van den Heere Jezus, —

de eenige Vrijstad van de wrekende gerechtigheid Gods en den vloek der wet. Nu, dit toevlucht nemen tot den boezem van Christus, — de voorgestelde hope tot ondersteuning en veiligheid, — is gelooven. Het wordt hier door den Heiligen Geest „een vlieden of toevlucht nemen” genoemd, om deszelfs natuur aan het geestelijk oordeel der geloovigen uit te drukken. Wat nu, verklaart Hij zich ingenomen met hun „toevlucht nemen”, dat is, met hun gelooven? Wel, Hij heeft alle mogelijke middelen aangewend om te toonen hoe overvloedig gewillig Hij is, om hen te ontvangen. Hij heeft zich door zijn woord en belofte verbonden, opdat zij in het minst niet zouden twifelen of wankelen, maar weten, dat Hij gereed is hen te ontvangen, en „eene sterke vertroosting” te geven. En welke is deze vertroosting? Waaruit zal zij blijken te ontstaan? Waaruit vloeide vertroosting voort voor hen, die onvoorziens iemand gedood hebbende, tot eene vrijstad wilde vluchten? Moet zij niet hierin haren grond hebben, — dat de poorten der stad zekerlijk voor hem zouden open zijn, dat hij daar bescherming zou vinden, en veilig zou zijn voor den bloedwreker? Waaruit moet dan

onze sterke vertroosting ontstaan, indien wij dus de toevlucht nemen door te gelooven? Moet ze niet hieruit voortkomen, dat God vrijwillig gereed is ons te ontvangen, — dat Hij ons geenszins zal uitwerpen, maar dat wij Hem welkom zullen zijn? En met hoe meer spoed wij komen, hoe welkomer wij zullen zijn. Hiervan overtuigt Hij ons door de verbintenis van zijn woord en eed te dien einde. En welk verder getuigenis zouden wij begeeren, dat ons gelooven Hem welbehaaglijk is ?

In Hebr. X: 38 staat geschreven : „Zoo iemand zich onttrekt, mijne ziele heeft in hem geen behagen.” Wat is dat, zich te onttrekken ? Het is af te wijken van zijne standvastigheid in het gelooven. Zoo verklaart de apostel het in vers 39. „Maar wij zijn niet van degenen, die zich onttrekken ten verderve, maar van degenen, die gelooven.” Zich te onttrekken is het tegenovergestelde van te gelooven. In deze onttrekkers, die niet tot standvastigheid in het gelooven komen, noch daartoe arbeiden, heeft des Heeren „ziele geen behagen” ; — dat is, die verafschuwt en verfoeit Hij bovenmate, hetwelk de kracht is van die uitdrukking. Zijn lust is aan hen, die standvastig zijn

in het aankleven der belofte ; in hen heeft zijne ziele behagen.

Toen de Joden met onzen Zaligmaker over de zaligheid handelden, vroegen zij Hem : „Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken ?” Joh. VI:28, — dat werk Gods, waardoor zij door Hem zouden aangenomen worden, hetwelk het geroep is van alle overtuigde menschen. Het antwoord van onzen Zaligmaker was; vs.29, „Dit is het werk Gods, dat gij gelooft.” Wilt gij het groote werk weten, waarin God zich verlustigt ? „Het is dit,” zegt Hij, „dat gij gelooft en daarin standvastig zijt”

Vandaar ook, dat ons zoo vele vermaningen door den Heiligen Geest zijn gegeven om daartoe te geraken, als Hebr. XII:12; Jes. XXXV. Maar ik zal niet bij meer getuigenissen stilstaan, welke zoo overvloedig tot dit doel gevonden worden. De verdere bewijzen van dit punt volgen.’

2. Het volgende zal bestaan in de verdere uitbreiding van het eerste getuigenis betreffende de eere of heerlijkheid Gods, welke bevorderd wordt door ons standvastig zijn in het gelooven.

Het wordt door iedereen toegestaan, dat

God in alle dingen, welke Hij zelf doet, en in alles, wat Hij van ons vereischt, zijne eigene eere beoogt. Het kan ook niet anders, indien Hij het eerste, alleen onafhankelijke Wezen, en de eerste oorzaak van alle dingen, en hun voornaamste goed is. Nu heeft God zijne eere verbonden aan datgene, wat niet bereikt of teweeggebracht kan worden zonder te gelooven. Dit is geheel in overeenstemming met de wijze, waarop Hij de bestaande dingen heeft ingericht, dus moet het gelooven Hem noodzakelijk welbehaaglijk zijn. Het geloof is een gepast middel, om van eene daad, die in wijsheid en gerechtigheid gedaan is, het bepaalde doel te bereiken.

Houdt in gedachte, bid ik u, wat het is, dat ik bedoel met te gelooven. Hoewel het woord algemeen en wijd van begrip is, echter is het in mijn oogmerk beperkt tot de aangedrongen bijzonderheden, — namelijk de standvastige bevestiging onzer zielen in het aannemen van den Heere Jezus, zooals Hij ons in de waarheid en uit de liefde des Vaders wordt aangeboden, tot vergeving der zonden en tot aanneming onzer personen bij God. Dit, zeg ik, is, overeenkomstig Gods samenstelling der dingen in het

genadeverbond, noodig om dat einde, hetwelk Hij tot zijne eigen heerlijkheid beoogt, te weeg te brengen. Daarom somt Hij in Efeze I zijn geheele voornemen op, als te zijn „tot prijs der heerlijkheid zijner genade. vs. 6.

Indien ik mij niet bedrieg, wordt dit in Spr. XXV : 2, duidelijk bevestigd. „Het is Gods eere eene zaak te verbergen,” of „eene zaak te bedekken? Ik heb u tevoren gezegd, wat de eere of de heerlijkheid Gods is. Het is niet de luister of de majesteit van zijne oneindige en uitnemende volmaaktheden, welke verrijzen, niet uit iets, dat Hij doet, maar uit hetgeen Hij is ; neen, het zijn de verheffing, de openbaring en het wezen van die volmaaktheden. Wanneer God wordt aangenomen, geloofd en gekend, dat Hij is zoodanig als Hij verklaart te zijn, — daarin wordt Hij verheerlijkt ; dat is zijne eere. Deze eere, zegt de Heilige Geest, verrijst uit het bedekken van eene zaak.

Welke zaak is dit ? Het is niet de eere Gods om elke zaak, alle dingen welke ook, te verbergen ; neen, het is juist zijne eere, „in het licht te brengen, hetgeen in de duisternis verborgen is.” De openbaring van zijne werken „vertelt zijne eere.” Ps. XIX:1.

Dit doet ook de openbaring van de goede werken zijns volks. Matth. V : 16. Het moeten dan dingen van eene bijzondere soort zijn, welke hier bedoeld worden. De volgende tegenstelling ontdekt dit, „maar de eere der koningen eene zaak te doorgronden.” Welke zaak is het, waarvan het de eere eens konings is, die te ontdekken? Zijn het niet de overtredingen van de wet? Is het niet de eere der overheden de overtredingen te ontdekken, opdat de overtreders gestraft worden? Dit is de eere der overheid, om naar overtredingen van de wet onderzoek te doen, en de overtreders uit te vinden en te straffen. In verband hiermede blijkt dus, dat de zaak, waarvan gezegd wordt, dat het Gods eere is die te verbergen of te bedekken, iets zondigs, of de zonde zelf is. Maar, wat is het eene zondige zaak te bedekken? Het is datgene, wat tegenovergesteld is aan hetgeen de overheden uitvinden, en wat dat is, daarvan hebben wij eene volledige beschrijving in Job XXIX: 16, 17. „Het geschil, dat ik niet wist dat onderzocht ik, en ik verbrak de baktanden des verkeerden.” Het is het doen van een gerechtelijk onderzoek, verborgene overtredingen uit te vinden,

opdat de overtreders de verdiende straf mogen ondergaan. Dus Gods verbergen van eene zaak is zijn niet naspeuren van de zonde en de zondaren met een voornemen om te straffen, en om **ze te ontblooten** voor de slagen der wet. Het is zijn verbergen van de zonde voor de veroordeelende kracht der wet.

Het hier gebezigde woord is hetzelfde als dat van David in Ps. XXXII :1, „Welgelukzalig is hij, wiens zonde bedekt is”. Het wordt op verscheidene andere plaatsen met hetzelfde doel gebruikt. Het wordt in Micha VII: 19 uitgedrukt met „alle onze zonden in de diepte der zee te werpen”. Waar zoo mede gehandeld wordt, dat wordt volkomen aan het oog der menschen onttrokken. Zoo drukt God de bedekking van de zonden zijns volks uit, zoodat zij niet te voorschijn zullen komen tot hunne veroordeeling, — „zij zullen in de diepte der zee geworpen worden”. Het woord, dat in het Nieuwe Testament gebruikt wordt in betrekking tot de vergeving der zonden, en dat wij vertalen met vergeven, te vergeven, vergeving, beteekent eigenlijk, iemand verwijderen of ontslaan, — onze zonden buiten het gezicht te brengen ; in kracht

hetzelfde met, wat hier genoemd wordt „te bedekken”. Zoo wordt hetzelfde woord in eene andere zaak gebezigd in Matth. XXIII: 23, „Gij laat na het zwaarste der wet” ; dat is, gij hebt dat terzijde gelegd, als het ware buiten het gezicht, er geen acht meer op slaande. Nu, de grond voor al deze uitdrukkingen van *verwijderen, bedekken* en verbergen, welke er leven en beteekenis aan geeft, en waaruit zij de vergeving der zonden beteekenen, is de zinspeling, welke er in is, op het verzoendeksel onder de wet. Hoe het gemaakt werd, en waartoe het diende, vinden wij in Exod. XXV : 17, 18. Het was eene plaat van louter goud, welke op de ark lag, en eene bedekking, of een deksel genaamd werd. In de ark was de wet, geschreven op **steen**en tafelen. Over het verzoendeksel, tusschen de cherubim was de aanspraakplaats, * vertegenwoordigende de tegenwoordigheid Gods. Daarmede geeft de Heilige Geest te kennen, dat het verzoendeksel diende, om de wet, en hare veroordeelende macht, als het ware te bedekken voor het oog van Gods rechtvaardigheid, opdat wij niet zouden verteerd

* Eng — Oracle, godsspraak.

worden. Daarom wordt God gezegd de zonde te bedekken, omdat Hij door het verzoendeksel verbergt, wat de kracht en macht der zonde is, wat betreft hare schuld en strafvordering. De Apostel noemt dit verzoendeksel in Hebr. IX:5, met een woord, dat in het Nieuwe Testament nog maar eens gebruikt wordt, en wel voor Christus, in Rom. 111 :25, „Welke God voorgesteld heeft tot eene verzoening”. Christus alleen is dat verzoendeksel, door wien de zonde en de wet, waaraan de zonde hare kracht ontleent, verborgen zijn. Aan die voorbeeldende instelling is ook die uitdrukking in het Oude Testament ontleend: „Verberg mij onder uwe vleugelen,” — de vleugelen der cherubim, waar het verzoendeksel was; dat is, in den boezem van Christus.

Nu, zegt de Heilige Geest, aldus te verbergen, te bedekken, de zonde te vergeven door Christus, is de eere Gods, waarin Hij wil verheven en bewonderd worden, en waarvoor Hij wil geloofd worden. Geeft Hem dit, en gij geeft Hem zijn groot doel en voornemen. Laat men in Hem gelooven, op Hem vertrouwen, als God, die in Christus de ongerechtigheid, de overtreding en de zonde vergeeft, — aldus de wereld met

zichzelven verzoenende en zijne heerlijke eigenschappen daarin openbarende, en Hij bereikt zijn einde.

Zou ik nu voortgaan om aan te toonen, wat God gedaan heeft, wat Hij nog doet, en wat Hij zal doen, om zijne eere te bevorderen, dan zou dit overvloedig duidelijk maken, dat Hij dit ten doel heeft. Zijne eeuwige, verkiezende liefde ligt op den bodem van dit voornemen. Dit is er de strekking van, — dat God verheerlijkt zal worden in de vergeving der zonde. Het zenden van zijnen Zoon, — eene verborghenheid van wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid, die alle naspeuring te boven gaat ; — met alles, wat Hij door zijn gezag en volgens zijne opdracht leed en deed was, opdat zijn naam daarin zou verheerlijkt worden. Heeft het nieuwe verbond der genade enig ander doel ? Heeft niet God dat verbond in het bloed zijns Zoons opzettelijk voorgesteld, gemaakt en bevestigd? Opdat, gelijk Hij zich in zijne werken der schepping en der voorzienigheid door het oude verbond en de wet in andere opzichten verheerlijkt heeft, Hij zich ook mocht verheerlijken in het verbergen der ongerechtigheid. De bedeeeling des Geestes ter

bekeering van zondaren met alle machtige werken, die daarop volgen, dient tot hetzelfde en geen ander doel. Waarom oefent God zulk een geduld, verdraagzaamheid, en lankmoedigheid met ons, zoodanig, dat Hij daarover tot in eeuwigheid zal bewonderd worden ; zoodanig, dat de overdenking daarvan onze zielen doet verbaasd staan. Het is alleen, opdat deze zijne heerlijkheid zou tot stand komen, dat Hij de overtreding bedekt en de zonde vergeeft.

Wat wordt nu aan onzen kant vereischt, opdat dit groot voornemen Gods tot zijne verheerlijking in en aan ons moge vervuld worden ? Is het **niet**, dat wij gelooven en daarin standvastig zijn ? Ik behoef niet stil te staan, om dat duidelijk te maken, ook behoef ik geen verder licht of sterkte bij' te zetten aan onze gevolgtrekking uit het gesprokene, — namelijk, dat, indien deze dingen **alzo** zijn, dan ook ons **gelooven** en onze standvastigheid daarin, **Gode** ten hoogste welbehaaglijk zijn.

3. Tot het laatste bewijs van het behandelde punt zal ik de overweging van eene bijzonderheid toevoegen, welke God gebruikt tot bevordering zijner eere, reeds te voren gemeld, namelijk zijne instelling en

zijn gebod om het evangelie te prediken aan alle volkeren, en de groote zorg, waarmede Hij zich van instrumenten tot deszelfs verbreiding voorziet, en de verkondiging daarin van het woord zijner genade. Matth. XXVIII : 19. Gaat henen in de geheele wereld, predikt het evangelie allen creaturen. Mark. XVI : 15. **Wat** is dit evangelie, dat Hij gepredikt en verklaard wil hebben ? **Is** het iets anders dan eene verklaring van zijn gemoed en zijnen wil aangaande zijn genadig aannemen van het gelooven en de standvastigheid daarin ? Dit verklaart God van zijn voornemen, van zijnen eeuwigen, onveranderlijken wil, — dat Hij vastgesteld heeft, dat er een onfeilbaar, onkreukbaar verband is tusschen, in Jezus Christus te gelooven, Hem aan te nemen en de vrucht van eeuwige eere, welke Hem daaruit zal toekomen. Dit verklaart Hij aan allen ; maar zijn voornemen om het geloof krachtdadig te schenken heeft alleen betrekking op sommigen. Er zullen zoovelen gelooven, „als er tot het eeuwige leven geordineerd zijn”. Maar dit voornemen van zijnen wil, dat het gelooven in Christus tot het gemelde einde leiden zal, van gerechtigheid en zaligheid in de genieting

van Hem **zelve**n, — betreft allen evenzeer. Nu, waartoe anders heeft de Heere er voor gezorgd, dat dit evangelie, tot het einde der wereld, zal gepredikt en verklaard worden, dan, omdat ons gelooven Hem waarlijk welbehaaglijk is.

Doch ik zal niet langer voortgaan met dit bewijs, waarin zich zoovele dingen ter overweging aanbieden, dat zelfs, wanneer ik ze maar alleen zou opnoemen, dit mij langer van mijn voorgenomen doel zou afleiden dan ik wil.

PREEK III.

Het gebruik van het behandelde punt is, om aan te **moedigen** tot den **zoo** aanbevolen en verheven plicht ; of, het bevat beweegredenen tot standvastigheid in het **gelooven** der beloften. Onder de vele beweegredenen, welke gewoonlijk tot dit einde aangedrongen worden, zal ik er sommige uitkiezen, welke daartoe het meest geschikt en krachtig schijnen te zijn.

1. *Gebruik*. Wij **zullen** beginnen met de overweging van God zelf, van den Persoon des Vaders ; en die verklaring van zijne liefde, goedertierenheid, teederheid, gereedheid en gewilligheid om arme **geloovigen** te ontvangen, die Hij van **zichzelve**n gedaan heeft in Christus Jezus. Overeenkomstig de bevattingen, welke wij van Hem hebben, en van de genegenheid zijns harten tot ons, zal ook de vaststelling onzer zielen zijn, in Hem geloovig aan te kleven. Wij zijn in onzen omgang met menschen, vrij en op ons gemak bij hen, van wien wij

weten, dat zij van een vriendelijk, liefderijk en medelijdend gestel zijn ; maar vol verdenkingen, vreezen en angsten, wanneer wij te doen hebben met dezulken, die gemelijk, stug en knorrig zijn. Harde gedachten van God te koesteren, eindigt altijd in beramingen om van Hem te vlieden, en op **eenen** afstand te blijven, en ons liever met iets anders in de wereld bezig te houden, dan met Hem te handelen en gemeenschap te zoeken. Welke lust kan iemand hebben in Hem, van wien hij bevattingen heeft, dat Hij altijd grimmig, toornig en gereed om te vernielen is ? Welke troostelijkeverwachting kan iemand van zoo iemand hebben? Overweegt dan, in eenige bijzonderheden, wat God van **zichzelf** verklaart, en beproeft, in de oefening van uwe gedachten daaromtrent, of dat niet krachtdadig is om uwe harten te verbinden, tot standvastigheid in het gelooven der beloften, en tot omhelzing van den Zoon zijner liefde, die ons in dezelve wordt aangeboden.

(1) Hij geeft ons zijnen naam tot onze ondersteuning, Jes L : 10. Hij spreekt tot arme, bekommerde, verbijsterde, bezwijkende zondaren : „Geef het niet op ; laat niet los; al wandelt gij in de duisternis, ten opzichte

van alle andere middelen van ondersteuning en vertroosting; betrouw nochtans op den naam des Heeren". En, zegt Hij, „wanneer gij dat doet, zal deze naam u een sterke toren zijn", Spr. XVIII:10. Wat deze naam van God is, die zulk een steun en veilige sterkte is, wordt in het breede verklaard in Ex. XXXIV : 6, 7. Deze zijn naam is die heerlijkheid, welke Hij aan Mozes beloofde te toonen, in Kap. XXXIII. Bij dezen naam gekend te worden is die groote eere Gods, waarin Hij wil verhoogd worden. Ja, God wordt **zoo** ten volle gekend bij zijnen naam, en de gansche gehoorzaamheid, welke Hij van ons vereischt, is **zoo** geschikt en geregeld en de openbaring, deszelfs, dat onze Zaligmaker, wanneer Hij God en zijnen ganschen wil uit zijn gemoed heeft bekend gemaakt, zijn gansche werk hierin samenvat, als Hij zegt : „Ik heb uwen naam geopenbaard den menschen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt", Joh. XVII: 6. De openbaring van den naam Gods aan de uitverkorenen was het groote werk van Christus op aarde, **als** de profeet en leeraar zijner gemeente. Hij verklaarde den naam van God, — zijne genadige, liefderijke, barmhartige natuur, — zijne ge-

zegende eigenschappen, welke geschikt zijn, om arme schepselen te bemoedigen tot Hem te komen, en op Hem te vertrouwen. Dit dan, is zijn naam, waarmede wij in deze zaak te doen hebben; — den naam, dien Hij zichzelf gegeven heeft, opdat wij Hem daarbij zouden kennen en aanroepen, — opdat wij met Hem zoodanig zouden handelen, als zijn naam verkondigt dat Hij is. Hij is genadig, liefderijk, vaardig om zich over ons te ontfermen, ons te helpen en te ontvangen ; die lust heeft in ons welzijn, en zich verheugt in onze toenadering tot Hem. Dit heeft Hij van zichzelf uitgeroepen, — dit heeft zijn eenigen Zoon van Hem geopenbaard. Hij is niet genaamd Apollion, een vernielcr, maar, de Zaligmaker der menschen. Wie zou het niet op Hem wagen, in en door den weg, welken Hij zelf bepaald en goedgekeurd heeft?

(2) Zooals zijn naam is, is ook zijne natuur. Hij zegt van zichzelf, in Jesaja XXVII : 4, „Grimmigheid is bij Mij niet”. Hij spreekt met betrekking tot zijne gemeente, tot geloovigen, over wie ook wij spreken. Er is niet zoo iets, als die gramschap en toorn in God, ten opzichte van u, waarvoor gij zoo bevreesd zijt. Hebt gij

harde gedachten van Hem gehad? Hebt gij niets dan verschrikkende berichten van Hem geloofd, alsof Hij een verterend vuur en eeuwige gloed was. „Misvat Mij niet,” zegt Hij: „Grimnigheid is bij Mij niet”. Hij heeft niet eene toornige, wraakgierige gedachte over u. Neen, grijpt zijne sterkte aan, en gij zult vrede hebben, vs. 5. Neen, Hij is liefde, **1 Joh. IV :8, 16**, — van eene oneindig liefderijke en barmhartige natuur, — geheel liefde. Er is in Hem niets, dat onbestaanbaar is met de liefde zelve. Wij zien wat een **weinigje** liefde, welke maar eene zwakke aandoening is, in de natuur van een mensch, uitwerken zal in een **teeder** vader voor zijn kind. Hoe week maakte zij, hoe verzoende zij den vader van den verloren zoon in de gelijkenis ! Lij deed David, een arm vader, in droefheid over den dood van een rebellig kind, uitroepen: „Mijn zoon Absalom! och, dat ik, ik, voor u gestorven ware!” Hoe zal een kind, onder vele misdragingen, zich boven vrees en verschrikking verheffen, door de gedachte aan de liefde van een teederhartig vader ! Wat zullen wij dan zeggen of denken van Hem, die de liefde in het afgetrokkene is, — wiens natuur liefde is ? Mogen wij niet

vaststellen, dat Hij zekerlijk, gelijk de Psalmist zegt, „barmhartig en genadig is, lankmoedig en groot van goedertierenheid,” Ps. CIII: 8. Naarmate wij, bij trappen, gebracht zijn tot de kennis van God in zijne eigenschappen, (want wij worden in die kennis maar tragsgewijze ingeleid, omdat wij niet in staat zijn in eens al de heerlijkheid te dragen, waarmede het Hem belieft daardoor in ons te schijnen) zijn wij ook verbaasd over zijne verscheidene uitnemendheden. Bevinding van eenige eigenschap Gods, — als in Christus verbonden, zich oefenende ons ten goede, is ten zeerste de ziele overwinnende ; doch niet eene zoozeer als deze — dat Hij liefde is, en deswegen gereed om te vergeven. Zoo is de gestalte der kerk, **Micha VII: 18**, „Wie is een God gelijk Gij, die de ongerechtigheid vergeeft en de overtreding voorbijgaat? Kan het in het hart des menschen opkomen? O, wie is Hem gelijk! Is het mogelijk, dat Hij zoodanig voor zondaren zijn zou ! Deze ontdekking overstelpt de ziele, en versterkt haar in geloof en vertrouwen in Hem.

Er is eene algemeene ontferming in God, welke Hij betoont in de bedeeing zijner voorzienigheid, doch welke niet met de

bevattingen der menschen overeen komt, wanneer zij er in betrokken worden. De arme **Jona** werd toornig, dat Hij **zoo** barmhartig was, **Jona IV : 2**, „Ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, **lankmoedig** en groot van goedertierenheid, traag tot toorn, **zoo** vol goedheid, en berouw hebbende over het kwaad, dat het niet bestaan kan met mijne geloofwaardigheid en mijn goeden naam, om in uw werk gebruikt te worden, en in uwen dienst verbonden te zijn.” En indien God **zoo** vol medelijden is voor de wereld, die heden is en morgen in het vuur geworpen zal worden, zal Hij over u dan niet veel meer liefderijk en teeder zijn. „O, gij kleingelooovigen ?” Schikt dan de gedachten uwer harten, in uw handelen met God, naar deze openbaring, welke Hij van zijne natuur gedaan heeft. Hij is goed, — de liefde en goedertierenheid zelf; grimmigheid is bij Hem niet, — Hij is gereed om te vergeven, aan te nemen en te omhelzen.

(3) Overeenkomstig zijnen naam en zijne natuur, zijn ook zijne handelingen met en omtrent ons. Van Hem, die **zoo** genaamd en **zoo** gesteld is, mogen wij verwachten, dat Hij, wat Hij doet als **daarmede** passende,

ook met groote bereidwilligheid en blijdschap doet, opdat Hij aan zijnen naam beantwoorde en zijne natuur uitdrukke. Hoe zal Hij dan deze dingen toonen en openbaren ? Ziet Jes. LV : 7, „Hij zal zich ontfermen ; Hij is liefde ;— Hij zal zich ontfermen ; ja, Hij zal overvloediglijk vergeven.” Maar hoe zal Hij dat doen? vs. 8. Helaas ! gij kunt niet begrijpen hoe. Zijne gedachten zijn niet als uwe gedachten. Gij hebt arme, lage, geringe gedachten van Gods weg van vergeven ; gij kunt daar op geenerlei wijze aan toe komen, of dien bevatten. Voer uwe bevattingen tot het hoogste op, nochtans komt gij er niet dicht bij, vs. 9, „Want gelijk de hemelen hooger zijn dan de aarde; **alzo** zijn mijne wegen hooger dan uwe wegen, en mijne gedachten dan ulieder gedachten.” Maar, vergeeft God dan niet evenals wij — die er moeilijk toe komen, door vele overredingen, en het eindelijk doen, met eene soort van onwillige gewilligheid, bijna even gewillig toornende als vergevende? Neen, geenszins. Wat Hij doet, doet Hij met zijn gansche harte, en met zijne gansche ziele, Jer. XXXII :41. Hij verheugt zich in het te doen. Zeph. III:17. Hij zal zich ontfermen, Hij zal

overvloediglijk vergeven ; Hij zal het doen met zijne gansche ziele. Hij zal zich verheugen in dat zijn doen, en rusten in zijne liefde. Ik weet niet, wat wij meer kunnen begeeren, om ons te verzekeren van eene vrijwillige aanneming bij Hem. Gij zult misschien zeggen, dat dit maar somtijds is. Nu, het is goed, zoo wij in dien tijd nabij Hem kunnen komen. Hij handelt hierin in overeenstemming met zijnen naam en zijne natuur ; zijn gansche harte en zijne gansche ziele is er in, en daarom zal Hij eenen weg inslaan, zoodat het vervuld worde, Jes. XXX : 18. Hij zal wachten, opdat Hij genadig zij. Zijn harte is er op gezet, en Hij zal bevorderen, dat zijne begeerte en zijn voornemen vervuld worden. En indien onze weerspannigheid en dwaasheid zoodanig zijn, dat wij gereed zijn om zijn geduld uit te putten, om Hem te vermoeien, zooals Hij klaagt in Jes. XLIII : 24, en wij Hem oorzaak geven om de grenzen van zijn geduld te overschrijden, — dan zal Hij toch verheven worden, en zijn groote kracht gebruiken om onze weerspannigheid weg te nemen, opdat Hij ons genade bewijze. Langs den eenen of anderen weg zal Hij de begeerte zijns harten,

het voornemen zijner genade vervullen.

Let, ter verdere opheldering van deze waarheid, op deze enkele overwegingen van Gods handelingen met ons, en zijne nederbuiging daarin, opdat Hij moge handelen overeenkomstig zijne natuur en zijnen naam.

[1] Dat Hij zich vergelijkt bij schepselen van de teederste en meest grenzenlooze liefde, Jes. XLIX : 15, 16. Hooger kunnen wij niet gaan. De liefde van eene moeder voor **eenen** zuigeling, het kind haars buiks, is het hoogste voorbeeld, dat wij kunnen geven van liefde, teederheid en toegenegenheid. „Dit,” zegt God, „kunt gij niet indenken, het mag in uwe gedachten niet opkomen, dat eene teedere, liefhebbende moeder zich niet zou ontfermen over haren zuigeling, over den zoon haar buiks.” Alle dingen werken overeenkomstig hunne natuur. Zelfs tijgers hebben hare jongen lief; en kan eene vrouw haren *zuigeling vergeten ?” „Nochtans, zegt God, denkt u in, neemt aan, dat zij dit doen kan, — wat echter, zonder de natuur geweld aan te doen, niet in uwe gedachten kan opkomen, — toch zal Ik uwer niet vergeten, mijne liefde, mijne toegenegenheid gaan deze te

boven." Waren wij zoo zeker van de liefde Gods tot ons, als wij zeker zijn van de liefde van eene goede, liefderijke moeder voor haren zuigeling, die wij haar zien omhelzen, en waarover zij zich den ganschen dag verheugt, dan zouden wij onzen staat als zeer aangenaam en veilig aanmerken. Maar, ach ! wat is deze liefde, bij die van God tot den minsten heilige op aarde ! Wat is een druppel bij den oceaan vergeleken ! wat is een weinigje stervende, vergankelijke liefde, in vergelijking van eene oneindigheid, eene eeuwigheid van liefde ! Ziet de werking van deze liefde in God. Hosea XI : 8, 9 ; Jer. XXXI : 20.

[2] Zijne nederbuiging, om ons daarom te smeeken, dat Hij ons medelijden, vergeving, goedheid, barmhartigheid en genade moge bewijzen. Hij is zoo vol, dat het Hem als het ware smart, totdat Hij ons bij zich kan krijgen, om ons zijne liefde mede te deelen. „ Wij bidden u, ” zegt de apostel, „ van Christus wege, alsof God door ons bade ”. Waarom? Waarin is hij zoo ernstig? Wat wil God van ons hebben? Zeker iets groots, eenigen moeilijken dienst. „ Neen, ” zegt hij, „ maar laat u met God verzoenen ”. 2 Cor. V : 20. God zegt : „ O, gij menschen-

kinderen, waarom wilt gij sterven?" ik smeek u, wordt vrienden met Mij ; laat ons het eens worden ; neemt de verzoening aan. Ik heb liefde voor u ; neemt genade, neemt vergeving aan ; verderft uwe zielen niet. „Dit is de ruste, waarin de moede rusten zal ; en dit is de verkwikking." Jes. XXVIII: 12. Gedenkt, hoe de Schrift tot dit einde van vermaningen en smeedingen overloopt.

[3] Zich nederbuigende tot onze zwakheid, heeft Hij er tot dit einde zijnen eed aan toegevoegd. Willen wij Hem niet gelooven? Willen wij het niet op Hem wagen ? Zijn wij bang, dat Hij, indien wij ons op Hem verlaten en in zijne handen stellen, ons zal dooden en wij zullen sterven? Hij geeft ons nog deze laatste ondersteuning tegen zulke twijfelmoedige gedachten. „Zweer mij, dat ik niet zal sterven," is het uiterste, dat iemand eischt, wanneer hij zich onder het krachtigste wantrouwen overgeeft aan hem, die sterker is dan hij. „Nu, zoo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zoo Ik lust heb in den dood des goddeloozen". Ezech. XXXIII :11. Mij dunkt, dit moest een einde maken aan alle tegenspreking. Wij hebben zijne belofte en zijnen eed ; Hebr. VI :8, wat kunnen wij meer ver.

langen ? Hij is van eene oneindig liefderijke en teedere natuur; Hij smeekt ons tot Hem te komen, en zweert, dat wij er geen schade door zullen lijden, wanneer wij het doen. Ontelbaar meer andere voorbeelden van dezelfde soort konden gegeven worden, om duidelijk te doen blijken, dat de handelingen **Gods** ten opzichte van ons overeenkomen met zijnen naam en zijne natuur, zooals wij te voren hebben behandeld.

Nu, zooals gij weet, is het einde, dat wij in deze overwegingen **beoogen**, dat onze harten er door zouden bemoedigd worden om de beloften te gelooven. Het is God met wien wij daarin te doen hebben. De dingen, welke wij ontvangen op ons gelooven zijn uitnemend, begeerlijk, wat wij alleen noodig hebben en wat ons goed doen zal tot in eeuwigheid. De moeielijkheden om te gelooven ontstaan uit onze onwaardigheid, en de verschrikking van Hem met wien wij te doen hebben. De teedere, genadige, liefderijke natuur van Hem, met wien wij hierin te doen hebben, is in de eerste plaats voorgesteld, om onze zielen vrij te maken van onder de macht van zulke **vreezen** en overwegingen. Vervult uwe harten dan met zulke gedachten van

God als deze, oefent uw gemoed met zulke bevattingen van Hem. De Psalmist zegt u, wat dit zal uitwerken, in Ps. IX:11, „En die uwen naam kennen, zullen op U vertrouwen”. Bevestiging in het gelooven zal er op volgen. Indien wij den naam van God kennen, zooals hij door Hemzelf geopenbaard is, — de liefde en goeder-tierenheid kennen, welke er in opgewonden liggen, — dan kunnen wij niet anders, dan op Hem vertrouwen. Laat ons altijd over God denken met eene klare overreding, dat het **zoo** is ; dat Hij genadig is en liefderijk, gereed om ons te ontvangen, zich verheugende en verblijdende in ons te omhelzen, in ons goed te doen en ons genade en eere te geven, wat Hij ook beloofd heeft in Christus, en het zal ten hoogste strekken tot vaststelling van onze harten.

Doch, aangaande de dingen, die gesproken zijn, is groote omzichtigheid noodig. Het is geen algemeen begrip van de natuur van God, daar ik op aangedrongen heb, maar de goedheid en de liefde Gods tot de zijnen in Christus Jezus. Daarom wensch Ik, om verder deze geheele zaak op te helderen, en opdat voor deze groote zaak een vast fundament gelegd mag worden, er de

volgende aanmerkingen aan toe te voegen.

1°. Ik erken, dat alles, wat door allen of iemand der menschenkinderen kan gezegd worden over de goedheid, liefelijkheid en vriendelijkheid van God in zijne gezegende natuur, onbegrijpelijk is, oneindig verre beneden hetgeen zij in zichzelf is. Wat een klein deeltje is het, dat wij kennen van zijne goedheid ! Hoewel wij alle zijne werken en zijn gansche woord hebben om ons te onderwijzen, nochtans, hebben wij evenmin genegenheden, die uitgebreid genoeg zijn om dezelve op te nemen, als vermogen om haar te ontvangen of te begrijpen. Verwondering, — welke de uiterste verlegenheid der ziele is, waarin zij, zij weet niet wat, doet ; waarin zij wordt opgewonden tot zij stil staat op het punt om te breken, — verder kunnen wij niet komen in de beschouwing derzelve. Zijne uitnemendheden en volmaaktheden van deze soort zijn voldoende, meer dan overvloedig, tot verbintenis van de liefde en gehoorzaamheid van alle redelijke schepselen ; en wanneer zij niet verder gaan kunnen, mogen zij, met den Psalmist alle hunne medeschepselen tot het werk oproepen. Ook kan iemand zich niet in eene edeler be-

schouwing oefenen dan in die van de schoonheid en liefelijkheid Gods. „Hoe groot is zijne goedheid ! hoe groot is zijne schoonheid. Zij, die niets dan nare, harde bevattingen hebben van de natuur van God, — dat Hij onverdraaglijk streng en toornig is, — kennen Hem niet. Gedachten van Hem te hebben, dat Hij wreed en bloed-dorstig is, dat Hij gebruik maakt van zijne grootheid en van zijne oneindige uitnemendheden, enkel om te verschrikken, met vrees te vervullen en het werk zijner handen te vernielen, daar Hij goed is en goed doet, — van Hem die alle dingen goed maakte in schoonheid en orde, en die alle dingen liefheeft, welke Hij gemaakt heeft — die alles, wat wij zien of bedenken kunnen, vervuld heeft met de vruchten zijner goedheid, — is onredelijk, onrechtvaardig en goddeloos. Beschouwt God en zijne werken te zamen, zooals Hij ze gemaakt heeft, en in de orde, die Hij ze aangewezen heeft. Er is niets in zijne natuur omtrent u dan vriendelijkheid, weldadigheid, goedheid, macht (aangewend om de goedheid, welke u eerst is medegedeeld, voort te zetten), genade en overvloed, met dagelijksche, voortdurende toevoegingen van meer,

Maar, helaas! het zijn zondaren, over wie wij spreken. Het is waar, in God, zooals Hij van nature is, is er eene overvloedige uitnemendheid en schoonheid, eene verrukkende goedheid en liefde, waardoor Hij dierbaar is voor zijne schepselen. Hij heeft ze zoo gemaakt, dat ze niet méér konden begeeren. Het was de zonde van sommigen van hen, dat zij Hem niet liefhadden boven alles voor al zijne liefelijkheid, voor de gepastheid van zijne uitnemendheden om hunne harten aan Hem te verbinden als hun hoogste en eenig goed, maar nu is de gansche staat van zaken veranderd op eene veronderstelling van de inkomst der zonde. God is inderdaad niet veranderd. Zijne uitnemende volmaaktheden zijn dezelfde van eeuwigheid tot eeuwigheid; maar het schepsel is veranderd. Wat Hem te voren begeerlijk en beminnelijk was houdt op zoo voor Hem te zijn, hoewel het voortgaat in zichzelf zoo te zijn. Hij, die, terwijl hij in de wet zijner scheping stond, vrijmoedigheid tot God had, beefde, nadat hij gezondigd had, op het hooren zijner stemme; ja, trachtte Hem voor eeuwig te verlaten en zich voor Hem te verbergen. Welke eigenschap Gods was

liefelijker voor zijne schepselen dan zijne heiligheid ? Hoe heerlijk, liefelijk, begeerlijk boven alles is Hij voor hen, die in zijn beeld en gelijkenis blijven ! Maar wat de zondaars betreft, zij kunnen Hem niet dienen vanwege zijne heiligheid. Joz. XXIV: 19. In de openbaring van God aan zondaren, is er te zamen met de ontdekking der tevoren gemelde uitnemendheden, — van zijne goedheid, vriendelijkheid, genadigheid, — ook een gezicht gegeven van zijne rechtvaardigheid, toorn, grimmigheid, gestrengheid en gramschap tegen de zonde. Deze stellen zich onoverwinnelijk tusschen den zondaar, en alles wat voortkomt en voortvloeit uit Gods goedheid en liefde, zoodat, in plaats van door liefde aan God verbonden te zijn, dit hunne beraming is, wat wij lezen in Micha VI: 6, 7, en op overtuiging van het vruchteloze van dergelijke pogingen roepen zij uit : „Wie is er onder ons, die bij eenen eeuwigen gloed wonen kan?” Jes. XXXIII: 14. Eene begeerte om Hem tot in alle eeuwigheid te vermijden is alles, waartoe eens zondaars allerbeste beschouwing van God, in zijne wezenlijkste uitnemendheden, hem brengen kan. Wie zal zich tegen Hem als een doorn en distel in

oorlog stellen? Wie zal **eenen** dorren stoppel bij een verterend vuur brengen ? En daarom is het, dat zij, die eene algemeene genade uit eene natuurlijke goedheid in God als **eenen** grond van vertroosting aan zondaren voorstellen, wanneer zij die tegenwerping moeten beantwoorden, „Ja, maar God is rechtvaardig zoowel als barmhartig” vele goede woorden gebruikende, met de'eene hand juist zooveel wegnemen als zij met de andere hand geven. „Begrijpt toch” zeggen zij, „Gods genadige natuur ; Hij is aan allen goed ; vertrouwt daarop ; gelooft hen niet, die anders zeggen.” Maar Hij is ook rechtvaardig en zal geen zonde ongestraft laten, en daarom kan Hij niet anders dan de zonde straffen overeenkomstig hare verdienste. Waar is nu de vertroosting, waarvan zij spreken ? Aanmerkt daarom, —

2°. Dat er sedert de inkomst der zonde geen bevatting is — ik meen voor zondaren — van eene goedheid, liefde en goedertierenheid in God, als voortvloeiende uit zijne natuurlijke eigenschappen, maar alleen uit kracht van de tusschenkomst van zijn soevereinen wil en welbehagen. Het is ten eenenmale valsch, wat door sommigen: ge-

zegt is, — dat bijzondere genade voortvloeit uit, wat zij noemen, algemeene genade, en bijzondere barmhartigheid uit algemeene barmhartigheid. Er is een geheel nest van misvattingen in die bevatting. De souvereine, onderscheidende wil van God is de fontein van alle bijzondere genade en barmhartigheid. „Ik zal”, zegt Hij, „al mijne goedigheid voorbij uw aangezicht gaan laten”; en, „Ik zal Mij ontfermen, diens Ik Mij ontferme”. Ex. XXXIII: 19; Rom. IX: 15. Hier is de fontein der ontferming, namelijk de wil van God. Hij is van eene ontfermende en genadige natuur; maar Hij bedeeft ontferming en genade naar zijnen souvereinen wil. Het is verkiezende liefde, welke de grondslag is van alle bijzondere genade, van alle bijzondere goedertierenheid. Vandaar, dat de uitverkorenen het verkrijgen, en de anderen verhard worden. Rom. XI: 7. Hij zegent ons met geestelijke zegeningen, gelijk Hij ons uitverkoren heeft. Eph. I: 3, 4. God, die alle dingen goed gemaakt heeft, en hun de vruchten zijner goedheid heeft deelachtig gemaakt, kon zonder de minste krenking of weerhouding van zijne goedheid allen, die gezondigd hebben en zijne heerlijkheid derven, overgegeven hebben

aan eene eeuwige afscheiding van Hem. Dat Hij met eenigen uit hen anders handelt, vloeit niet voort uit eenige neiging in zijne natuur en goedheid tot hunne hulpe, maar uit zijnen souverainen, wijzen, genadigen wil, waarin Hij geheel vrijwillig voornam in zichzelf, hen goed te doen door Christus. Eph. I : 9.

Dit zeg ik, dan worden alle overwegingen van de goedheid en barmhartigheid in Gods natuur en van algemeene genade uit kracht daarvan zoo in evenwicht gehouden in de ziel eens zondaars door die van zijne rechtvaardigheid en gestrengheid ; dan worden zij zoo verzwakt door de ondervinding, welke alle menschen hebben, dat deze eigenschappen niet krachtdadig aangewend worden ten goede van allen van wie men voorgeeft, dat zij er recht op hebben, — dat zij, zoo beschouwd, geen grond van vertroosting zijn voor zondaren. En indien iemand zou wagen tot God te naderen op grond van zulke algemeene genade, hij zou het zwaard der gerechtigheid ontmoeten, voor hij Hem kon aangrijpen. Zoo dat,

3°. Waar er in de Schrift melding gemaakt wordt van de goedheid Gods, waardoor

Hij zich openbaart als de liefde, als genadig en teeder, daar wordt niet in het algemeen gezien op zijne volmaaktheden in Hemzelve beschouwd, maar zooals die opnieuw en bijzonder voortvloeien uit de vrijwillige verbintenis van zijne eigenschappen in Christus, in betrekking tot zijne uitverkoeren. Zulke uitdrukkingen, zoover zij eene geestelijke strekking hebben, en niet bepaald zijn tot de wet der voorzienigheid, behoorren tot het genadeverbond en tot God 'geopenbaard in Christus. Dit is het, wat door onze godgeleerden bedoeld wordt, die zeggen, dat het niet natuurlijk voortvloeit uit de goedheid Gods, wat Hij goeds aan zondaren doet, maar uit zijnen genadigen wil. Ware dit niet zoo, dan waren alle mededeelingen van de andere eigenschappen aan zondaren tot in eeuwigheid uitgesloten.

Dit dan is het, waarmede wij het eens moeten worden, — namelijk met de genadige natuur van God den Vader, als geopenbaard in Christus, op grond van de verzoening, die voor de zonde teweeggebracht is. Dit is Hij, met wien de arme, zwakke geloovige te doen heeft. Dit is Hij, die ons noodigt om Christus in de beloften aan te nemen, --- Hij, met wien wij

voornamelijk in deze gansche zaak te doen hebben Hij is liefde, — gereed, gewillig om te ontvangen en te omhelzen allen, die door Christus tot Hem komen. Zijt overtuigd van zijne goedwilligheid en vriendelijkheid, van zijn geduld met ons, en het kan niet anders, of wij zullen bevestigd worden, wanneer wij zijne getrouwheid in zijne beloften omhelzen.

4°. Merkt op, over wien ik spreek. Het zijn de geloovigen, die deel hebben aan God door Christus. Laten dan anderen, die dat niet zijn, zich wachten, dat zij de leer van de genade Gods niet tot hun verderf misbruiken en verdraaiën. Ik weet, dat niets algemeener is bij ijdele en lichtvaardige menschen en vormdienaars, ja zelfs bij openbare, vermetele zondaars dan te zeggen en te denken: „God is barmhartig, daarom is er nog goede hoop. Hij heeft de menschen niet gemaakt om ze te verdoemen, en daarom, wat ook de predikanten zeggen, het zal, ten minste het kan, ten slotte nog wel goed met ons uitkomen. Maar, arme schepselen! deze God, over wien wij gesproken hebben,” is een verterend vuur;” — een God, die te rein van oogen is dan dat Hij het kwade zou kunnen aanschou-

wen; — een God, die de minste zonde niet ongestraft wil laten. En hoe grooter zijne liefde, zijne goedheid en zijne nederbuiging is tot hen, die op zijne eigene voorwaarden door Christus tot Hem komen ; **hoe grooter** zijn toorn en zijne grimmigheid **zijn zullen** tegen hen, die zijn aanbod van liefde in zijnen eigen weg afwijzen en toch „de dronkene doen tot de dorstige, zeggende: Ik zal vrede hebben, wanneer ik schoon naar mijns harten goeddunken zal wandelen.”

Gebruik 2. Laat eene tweede beweegreden genomen worden uit de uitnemendheid van den Heere Jezus Christus, dien wij, door te gelooven, omhelzen en aannemen. Nu, de uitnemende eigenschappen van zijn persoon zijn zoodanig, dat zij ons niet alleen kunnen verbinden tot Hem te komen, om Hem deelachtig te worden, maar zij zijn ook alle gepast om ons in ons komen te bemoedigen, te ondersteunen, en ons standvastig te maken in ons gelooven.

Gebruik 3. Wij mogen eveneens tot hetzelfde doel de beloften Gods overwegen, waarin **zoowel** zijne liefde als de uitnemendheid en gepastheid van den Heere Jezus Christus duidelijk en uitstekend worden uitgedrukt. Met een zeer goed doel worden

gewoonlijk vele dingen van de beloften gezegd. Hare natuur, vastigheid, dierbaarheid, krachtdadigheid, hoe zij zich alle in een verbond vereenigen en hunne bevestiging in Christus zijn de dingen, welke gewoonlijk worden aangedrongen daar het die in het bijzonder zijn, waarmede zich de ziele in het gelooven vereenigt. Ik zal mij **nu** in het bijzonder bij deze twee dingen bepalen :— 1°. De oneindige nederbuiging des **Heeren** in ze te gebruiken, om al de tegenwerpingen en **vreezen** van onze ongelooovige harten uit den weg te ruimen. 2°. De openbaring van zijne wijsheid en liefde in ze te schikken naar de meest dringende behoeften, moeiten, bekommelingen en **vreezen** onzer zielen, zoodat wij noodzakelijk zijn oogmerk, ons ten goede, daarin moeten zien.

(1) Het eerste van deze zou kunnen bewezen worden door verscheidene soorten voorbeelden. Ik zal mij slechts tot een bepalen, — namelijk de onverwachte ondersteuning, welke in dezelve voor ons opgelegd is in de openbaring van genade en barmhartigheid, wanneer alles in de wereld eerder kon verwacht worden dan dat. Ik zal deze zaak met **deszelfs** gebruik verkla-

ren door eene gevolgtrekking uit eenige bijzondere beloften, welke over het algemeen aan een ieder- bekend zijn.

Jes. XLIII : 22-26. Hier zijn personen, die zich aan verscheidene zondige dwaasheden hebben schuldig gemaakt. De Heere brengt ze als schuld op hunne consciëntiën tot hunne droefheid en verontrusting ; hij doet hen uit die oorzaak hunnen weg gaan met wonden en slagen. Zij hadden zijnen dienst verwaarloosd en zijnen naam niet aangeroepen. En hoewel zij alle verrichting van plichten niet geheel van zich konden werpen, toch was dat, wat zij nog bleven verrichten, hun uitermate lastig ; zij waren er vermoeid van, — ja, zij waren daarin God, en alle geestelijke ‘gemeenschap en omgang met Hem moede: „Gij hebt u tegen Mij vermoeid.” Hunne overtuigingen noodzaakten hen God eenigermate te dienen, maar het was hun de dood, — het vermoeide hen, en de meeste dingen, of wat de stof, of wat de wijze betref, welke God vereischte, verzuimden zij geheel en al. En wat zegt God nu van zichzelf in betrekking tot dezen „hunnen staat?” Niettegenstaande al mijn geduld hebt gij Mij vermoeid, evenals iemand, die

eenen zwaren dienst heeft, zoo zwaar, dat het niet is om te dragen. „Het is mij eene dienstbaarheid, zegt God, om iets met u te doen te hebben? Stellen wij ons nu eene arme ziele voor, die ten volle overtuigd is, dat zijn staat en toestand dusdanig zijn. Zijn ongeloof en zijne verdorvenheid zijn zoo krachtig, dat hij vermoeid is van God en zijne wegen. Het kan zijn, dat hij eene flauwe begeerte heeft, dat het anders mocht zijn, en dat hij daarom nog vasthoudt aan de verrichting van plichten, om God daardoor misschien nog te behagen, maar bovendien, vanwege zijne ontelbare dwaasheden is God ook vermoeid van hem, zoodat Hij niet langer zijne dienstbaarheid verdragen kan ; „Hij is vermoeid daarvan, dat hij Hem arbeid maakt? Wat kan zoo iemand nu anders besluiten dan dat eeuwige afscheiding van God het slot van deze beedeeling zijn zal ? Hij is vermoeid van God, en God is vermoeid van hem; dan moeten zij zeker gescheiden worden en dat voor eeuwig. Welk middel is, of kan daartegen zijn ? Arme ziele ! lig in duisternis ter neder.

Maar ziet nu, wat God in dit geval zegt, en wat eene onverwachte nederbuiging er in het woord der belofte is. Is het „Ga

weg ? „Neem eenen scheidsbrief ? Volg uwen eigen weg, en Ik zal mijnen weg in tegenheid met u houden ? Neen, zegt God, „Dit is een staat en toestand, welke Ik moede ben, en gij hebt u vermoeid ;— Ik ben moede daarvan, dat gij de schuld der zonde vermenigvuldigt, en gij zijt vermoeid van het dienen van de kracht uwer zonde. Ik zal aan dezen staat van zaken een einde maken ; het zal weder vrede tusschen ons zijn. Ik zal uwe overtredingen uitdelgen, en uwe zonden niet meer gedenken. „Ik! Ik ben het, die het doen zal,” Hij verdubbelt het woord met geestdrift, met nadruk, om er aan te herinneren, wie Hij is, met wien wij in dien toestand te doen hebben : Ik ! Ik ben het, — die God ben en geen mensch ; Ik, wiens gedachten niet zijn als uwe gedachten ; Ik, — die groot ben van ontferming, die menigvuldiglijk vergeef ;— Ik zal het doen.”

Ja maar, zegt de arme -overtuigde ziele, „Ik weet geen reden, waarom Gij dat doen zoudt, — ik kan het niet gelooven, want ik weet niet, om welke oorzaak ik nu nog zoo zou behandeld worden.” God zegt : „Ik weet zeer goed, dat er niets in u is, waarom Ik zoo met u handelen zou; er is

ook niets in u, dan datgene, waarom gij verdient voor eeuwig afgesneden te worden ; maar stel uw harte gerust, Ik doe het alleen om mijnentwille ; Ik heb daarvoor aan mijne zijde verbintenissen, die te diep zijn, dan dat gij die zoudt kunnen inzien.

Ongetwijfeld, zulk een woord als dit, komende, wanneer God en de ziele op het punt staan om los te laten en de gemeenschap af te breken, — wanneer de ziele inderdaad gereed is om het te doen, en groote oorzaak heeft om te denken, dat God daarin de eerste zijn zal, — dan, tegen alle verwachting, en boven alle hoop, — moet haar noodzakelijk dringen om, evenals Thomas, op het gezicht van de wonden van Christus, uit te roepen : „Mijn Heere en mijn God !” Laat de ziele, die niet tot eenige standvastigheid komen kan in het omhelzen van Christus in de beloften, — die twijfelt en heen en weer geslingerd wordt tusschen hoop en vrees, vervuld zijnde met een gevoel van zonde en onwaardigheid, — een poosje rustig deze onverwachte verrassing overwegen, en zich aan de kracht derzelve overgeven.

Jes. LVII : **17, 18**, geeft mij een ander voorbeeld tot hetzelfde einde. Dit schijnt de

omschrijving te zijn van **eenen** mensch, die geheel van God verworpen is. De moede-looste zondaar kan nauwelijks eene beklag-lijker beschrijving van zijnen toestand geven, ook al is hij gereed genoeg om alle kwaad van zichzelf te spreken, dat hij maar be-denken kan. Laat ons bezien, hoe de **zaken** gesteld zijn. Er is eene ongerechtigheid in en op hem gevonden, welke de ziele Gods verfoeit. In dit kwaad is eene voortduring, tot God verklaart, dat Hij er op let en dat het Hem verbittert : „Ik was verbolgen”, zegt God, „**en sloeg eenen** weg in, om hem dat te doen weten. Ik legde mijne hand op hem in de eene of andere uitwen-dige bedeeing, zoodat hij er acht op geven moest, dat Ik verbolgen was. Het kan zijn, dat hij op dit slaan begon te bidden, maar Ik ben niet van hem gevonden ; Ik ver-bergde Mij, Ik liet hem bidden en sloeg geen acht op hem, maar verbergde Mij in mijnen toorn. Dit zal zeker helpen, nu zal hij zijne ongerechtigheid verlaten en tot Mij wederkeeren. „Neen”, zegt God, „hij werd hoe langer hoe erger ; geen acht gevende op mijn slaan, op mijn verbergen van Mij-zelf, op mijnen toorn, ging hij afkeerig heen in den weg zijns harten?

God had in de wet vastgesteld, dat, wanneer een zoon tegen zijne ouders opstond, en daarin onverbeterlijk voortging, dat hij met steenen moest gesteenigd worden. Wat zal dan met dezen persoon gedaan worden, die zoo onverbeterlijk blijft onder de hand van God ? God zegt : „Ik zie zijne wegen,” — het zal niet beter worden. Zal Ik hem vernielen, hem verteren, hem maken als Adama, hem stellen als Zeboïm ? Ach ! mijn harte is in Mij omgekeerd, al mijn berouw is te zamen ontstoken ; Ik zal hem genezen. Indien hij zoo voortgaat en geen uitwendige middelen hem goed doen, dan moet hij omkomen ; doch Ik zal hem genezen. Hij verwondde zijne ziele ; Ik verwondde hem ook door de slagen, welke Ik hem gaf, toen Ik verbolgen was. Is hij Mij niet een dierbare zoon ? — Sinds dat Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem ; daarom rommelt mijn ingewand over hem ; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen.” Jer. XXXI : 20. Ik zal hem wijn en olie, genade en vergeving schenken voor al zijne wonden. Maar, helaas, hij is niet in staat éénen stap te gaan in Gods wegen ; hij is zoo gewend aan zijne eigen wegen. „Laat dat aan Mij over”, zegt

God, „Ik zal hem geleiden ; Ik zal hem geleide, sterkte en onderricht geven om in mijne wegen te gaan. Ik zal hem geleiden, en hem vertroosting en wedergeven.”

Nu, indien iemand zijnen toestand niet eenigermate binnen den kring en omtrek van deze belofte brengen kan, dan ziet het er inderdaad slecht met hem uit. En daar ik de noodzakelijkheid van dien plicht ken, en de nuttigheid om onze harten te onderzoeken, of de vruchten des Geestes in ons zijn, welke ons geschikt maken voor gemeenschap met God, — welke alle bewijzen zijn van onze aanneming bij **God** en de daaruit voortvloeiende vergeving onzer zonden ; daarom durf ik zeggen, dat dit beloften zijn, welke eene overstelpte ziele genoegzaam recht geven om Christus te omhelzen, zooals Hij door de liefde des Vaders wordt aangeboden, zelfs wanneer zij in zichzelf geen andere hoedanigheden vindt, dan alleen zulke, welke in elk opzicht onwaardig maken om te worden aangenomen. Wij zeggen niet tot eenen armen, naakten, hongerigen ; man, die geen onderkomen heeft, „Ga, voorzie u van kleederen, van voedsel en van eene woning, en dan zal ik u eene aalmoes geven.” Neen, maar,

„omdat gij al die dingen mist, daarom zal ik u eene aalmoes geven.” „Omdat gij arm, blind, vertreden, schuldig, zondig zijt, daarom wil Ik mij uwer ontfermen,” zegt God.

Ja, maar, het is toch noodig, dat aan de vereeniging met de belofte voorafgaat, dat een mensch zijnen staat en toestand gevoelt, en die bekent. Dat is **zoo, wat** betreft zijn aannemen van dezelve, — want dit is dikwijls de vrucht en het werk van de belofte zelve, zooals zij gegeven wordt. Maar het is niet **zoo, wat** betreft de aanbieding aan ons van de belofte, en van Christus in de belofte. Wanneer gaf God de groote belofte van Christus aan Adam ? Was het, toen hij bedroefd was, en berouw had? Maakte dat zijne ziele geschikt ? Neen, maar, toen hij vluchtte en zich verbergde, en geen andere gedachte had dan over afscheiding van God. God roept hem naar voren, en zegt hem in eens, wat hij verdiend heeft, spreekt den vloek uit, en geeft hem den zegen. „Onder den appelboom”, zegt Christus, „heb Ik u opgewekt, daar heeft u uwe moeder met smarte voortgebracht.” Hoogl. VIII: 5. Op de plaats zelve der zonde wekt Christus de ziele op. Zoo ook in Jes. XLVI: 12. „Hoort naar Mij, gij stijven van harten,

gij, die verre van de gerechtigheid zijt.” Hier zijn twee merkwaardige geschiktheden, stijfheid van harte, en verre zijn van de gerechtigheid. Wat zegt God tot hen? vs. 13. Hij spreekt met hen over ontferming en heil : en in Kap. LV :1 zegt Hij, „Koopt, wijn en melk.” „Ja, maar ik heb niets om te betalen, en deze dingen kosten zekeren prijs? Dat is wel zoo, maar neem ze, zonder geld en zonder prijs. „Maar, Hij roept alleen hen, die dorstig zijn. Het is waar, maar het is een dorst door gebrek en totaal gemis, niet een dorst, die voortvloeit uit geestelijke begeerten, want in wie die is, die hebben reeds geproefd van dezen wijn en melk, en die zijn zalig. Matth. V. Neen, wij mogen nog eenen stap verder gaan. Spr. IX :4, 5. Christus noodigt, tot zijn brood en zijnen wijn, de verstandeloozen, het grondwoord drukt uit, die geen hart hebben. Dit is gewoonlijk de laatste tegenwerping, welke een ongeloovig hart maakt, — dat hij geen hart heeft voor Christus. Inderdaad, hij heeft geen hart voor Christus. „Maar nochtans, zegt Christus, „gij zult er u zoo niet afmaken ;— ik wil deze verontschuldiging niet aannemen ; gij, die geen hart hebt, keer u herwaarts.”

Deze wegneming nu van alle tegenwerpingen door onverwachte blijken van liefde, ontferming en medelijden in de beloften is eene krachtige drijfveer tot standvastigheid in het gelooven. Wanneer eene ziele bevindt, dat God er ook **zoo** over denkt, dat alles waar is, waarvan zij zichzelve beschuldigt; dat hare zonde, dwaasheid, ongeloof, harteloosheid **zoo** zijn, als zij ze bevat, en nog onbegrijpelijk veel erger, dan zij denken kan ; dat Hij kent **al** de verzwaringen van hare zonden, welke **zoo** afschuwelijk zijn in zijne oogen, hare afwijking, weerspannigheid, de grootheid harer zonde, hare onmacht, tegenwoordige koelheid, haar niet in liefde beantwoorden van de overtuigingen, waar zij onder verkeert, en dat Hij, niet-tegenstaande dit alles, nog zegt : „Kom, **laat** ons overeenkomen ; neem de vrede aan, omhels Christus, neem Hem aan als eene gift mijner liefde ;” gewisselijk, dat kan niet anders uitwerken, dan, dat zij eenigermate ruste **zal** vinden en berusten in het woord der belofte.

(2). Het tweede gedeelte van deze beweegreden is genomen uit de gepastheid der beloften voor alle wezenlijke droefheid, en elke oorzaak van twijfelen, welke ook.

Ik bedoel dit, dat nademaal wij, door eene groote verscheidenheid van twijfelingen en vreezen, van bedruktheden en ontsteltenissen, geoefend worden, God zijne liefde en ontferming in Christus, zooals die in de beloften opgelegd zijn, geschikt heeft overeenkomstig deze behoeften en engten, welke die ook zijn. Had God zich alleen aan ons verklaard als God, de Almachtige, God, de Algenoegzame, dan mocht Hij rechtvaardig eischen en verwachten, dat wij in eiken toestand geloof in Hem zouden oefenen. Maar Hij heeft bovendien, als het ware, zijne algenoegzaamheid in Christus in ontelbare stroomen doen uitloopen, welke invloeien op al onze bijzondere behoeften, smarten en verzoeken. Toen God het manna gaf in de woestijn, moest het verzameld, met molens gemalen, of in mortieren gestooten, en in potten gezoden worden, voor het kon worden gegeten. Num. XI:8. Maar het brood, dat van den hemel kwam, het manna in de beloften, is alreeds gemalen, gezoden, gebakken, gereed tot verzadiging van iederen hongerige. Het is nuttig, wanneer gij eene bron dicht bij uw huis hebt, waar gij u heen begeeft, om er water halen; maar, wanneer gij ver-

scheidene pijpen hebt, die aan eene fontein verbonden, het water in elk vertrek, voor elke bijzondere benooidigheid, toevoren, dan zijt gij ten hoogste te berispen, indien uwe behoeften niet vervuld worden. Wij hebben niet alleen eene Fontein des heils, om water uit te halen, maar ook ontelbare stroomen, die uit die Fontein vloeien in elk ledig vat.

Ik zal een of twee voorbeelden bijbrengen van elke soort :—

Jes. XXXII : 2. Hier worden vier verdrukkingen en moeiten gemeld, waaraan wij kunnen worden blootgesteld : [1] De wind. [2] Een vloed. [3] Dorheid. [4] Vermoeidheid. En voor al deze is de Man in de belofte — de Heere Jezus Christus, de Koning, die „regeert in gerechtigheid,” vs. 1, gepast als eene versterking in, of tegen dezelve.

[1] Het eerste voorgestelde kwaad is de wind, — en in opzicht daarvan is Christus eene „verberging.” Hij, die op het punt was om door eenen sterken wind van den top eener rots geworpen te worden, zou niets meer verlangen dan eene verberging tot de storm over was. Wanneer hevige winden een schip op zee van al zijne ankers

hebben losgeslagen, zoodat het niets meer heeft, om het te bewaren, van op de rotsen verpletterd te worden, naar welke het heengedreven wordt, dan is eene veilige haven, eene verberging de sterke begeerte en het uitzien van de arme schepsels, die er op zijn. Onze Zaligmaker zegt ons in Matth. VII: 25, wat deze wind is. De wind, welke op valsche belijders blaast en hen tegen den grond werpt, is de wind van sterke en aandringende verzoeken. Is dit de toestand der ziele? Wordt zij door sterke verzoeken aangevallen, welke haar met haast dreigen terneer te werpen in zonde en dwaasheid, — zoodat zij haar geen rust laten, en de eene vlaag onmiddellijk op de andere volgt, — zoodat zij begint te **bezwijken**, vermoeid te worden, het op te geven, en zegt: „Ik zal omkomen; ik kan het niet langer volhouden?” Is dit uw toestand? Ziet, hoe gepast Christus daarvoor is, en de hulpe, welke in Hem is, in deze belofte: — Hij is „eene verberging.” Hij zegt: „Deze verzoeken leggen het op uw leven toe, maar bij Mij zult gij veilig zijn.” Vliedt tot zijnen boezem, verwacht door het geloof ondersteuning van Hem, en gij zult veilig zijn.

[2] Er is een vloed, een donderstorm, — in opzicht, waarvan Christus hier gezegd wordt „eene schuilplaats” te zijn. Een vloed stelt in de Schrift den toorn Gods over de zonde voor. Wanneer Job onder het gevoel ligt van het ongenoegen en de gramschap Gods, zegt hij : „Hij vermorzelt mij door een onweder.” Job IX: 17. Hij dreigt op de goddeloozen te regenen,” eenen geweldigen stormwind.” Ps. XI: 6. Een donderstorm is eene hevige vermenging van wind, regen, hagel, donder, duisternis en diergelijke. Zij, die op zee geweest zijn, kunnen u zeggen, wat een donderstorm beteekent. Zoodanig was die in Egypte. Ex. IX: 23. Er was donder en hagel, en het vuur schoot naar de aarde ; hagel en vuur in het midden des hagels vervangen, vs. 24. Wat deden nu de menschen, als zij dien donderstorm zagen aankomen? Zij deden hunne knechten en hun vee in de huizen vlieden, vs. 20 ; brachten hen in eene veilige schuilplaats, opdat zij niet vernield zouden worden, — en dientengevolge waren zij veilig.

Stelt u voor een arm schepsel, dat in dezen donderstorm is, vol van droevige en vreeselijke gedachten en bevattingen van den toorn Gods. Achter, voor, rondom, kan

hij niets zien dan hagelsteen en vurige kolen. De hemel is donker en somber boven hem. Hij heeft in vele dagen geen zon, maan of sterren gezien ; geen straaltje licht van boven, geen hoop, dat het zal ophouden. „Ik zal omkomen ; de aarde beeft onder mij ; de diepte is voor mij geopend ! Is er dan geen hope ?” Wel, zie hoe gepast Christus is, ook voor deze benauwdheid. Hij is eene schuilplaats tegen dezen vloed ; schuil in Hem, en gij zult veilig zijn. Hij heeft dezen ganschen storm verdragen, voor **zoover** gij er in betrokken zijt, blijf bij Hem, en geen droppel zal op u vallen, welke u zal schaden, — geen haar van uw hoofd zal door dit vuur verzengd worden. **Zijt** gij vervuld met **vreezen** ? Hebt gij een gevoel van den toorn Gods over de zonde ? **Vreest** gij, dat die een der dagen op u vallen, en uw deel zijn zal ? Hier is eene schuilplaats ; eene vaste sterkte is hier verzorgd.

[3] Er is *droogte*, welke onvruchtbaarheid veroorzaakt, welke het hart maakt als eene dorre plaats, als eene heide of eene verzengde woestenij ; in welk opzicht Christus eene rivier van water is, altijd vol, **overvloeiende**, om het te verkwikken. Droogt

beteekent in de Schrift allerlei soort van kwaad ; zij is de groote benauwende straf over die landen. Wanneer God eenen zondaar bedreigt, zegt Hij, dat „hij zal zijn als de heide in de wildernis, die het niet gevoelt, wanneer het goede komt, maar blijft in dorre plaatsen in de woestijn.” Jer. XVII : 6. Hij zal overgegeven worden aan onvruchtbaarheid en gemis van alle verkwikking. En David klaagt, in zijne groote benauwdheid, dat „zijn sap wordt veranderd in zomerdroogte.” Ps. XXXII : 4.

Twee dingen zijn in deze droogte klaarblijkelijk ; gemis van genade of sap, om de ziele vruchtbaar te maken, en gemis van regen of vertroosting, om haar te verheugen. Onvruchtbaarheid en droefheid, of ongetroostheid, worden in deze dorre plaats gevonden. Laat ons dan veronderstellen, dat de toestand zoo is. De ziele bevindt, dat zij als de verschroeide grond is. Zij heeft geen vochtigheid, welke haar in staat zou stellen vrucht te dragen, maar is uitgedroogd, saploos ; al de vruchten des Geestes schijnen verwelkt te zijn ; geloof, liefde, ijver, blijdschap in God, niet een van die bloeit ; ja, zij denkt, dat die verstorven zijn ; zij heeft geen regenbuien, ja, geen drop-

peltje vertroosting of verkwikking, maar zij verkwijnt onder onvruchtbaarheid en droefheid. Wat zou nu zulk eenen toestand het beste passen? Wel, laat eenen waterstroom invloeien op dezen verzengden grond ; laten er bronnen zijn in deze dorre plaats ; laten er „wateren uitbersten in de woestijn en beken in de wildernis,” Jes. XXXV : 6, hoe zal alles dan veranderen! Die dingen, welke hun hoofd deden hangen, en geen schoonheid hadden, zullen weer opbloeien, en de dingen, die sterven zouden, zullen weder opleven. Wel, in dezen toestand zat Jezus Christus het water zijn, en dat overvloedig, — rivieren van water, er zal geen gebrek zijn. Hij zal door zijnen Geest overvloed van genade geven, om de ziele vruchtbaar te maken ; Hij zal vertroosting toedienen, om haar te verblijden.

[4] Er is vermoeidheid, — en in dit opzigt wordt van Christus gezegd, dat Hij „als de schaduw eens zwaren rotssteens is.” Vermoeidheid van de reis en door arbeid, door hitte en dorst is onverdraaglijk. Hij, die in een dorstig land reist, dorstig en hongerig, terwijl de zon op zijn hoofd steekt, zal, in zulk eenen toestand, met Jona wel wenschen te sterven, om bevrijd

te zijn van zijne ellende. O, hoe welkom zal „de schaduw van eenen zwaren rotssteen” zulk een arm schepsel zijn ! Indien Jona zich al verheugde in „de schaduw van eenen wonderboom”, hoeveel beter is dan „de schaduw van eenen zwaren rotssteen !” Menige arme ziel, geoefend met verzoeking, verhinderd in de plichten, verzengd door een gevoel van zonde, is vermoeid in zijn reizen naar Kanaän, in zijnen loop van gehoorzaamheid, en denkt bij **zichzelven**, dat het hem beter is te sterven dan te leven, geen hope hebbende om het eind zijner reis te bereiken. Laat nu deze arme ziel zich nederleggen en wat uitrusten onder de schaduw en de veilige bescherming van deze Rots der eeuwen, den Heere Jezus Christus, — hoe zullen dan zijne sterkte en vastbeslotenheid weder in hem komen !

Aldus is Christus in de belofte bijzonder gepast voor al de verscheidene **benauwdheden**, waarmede wij te eeniger tijd kunnen overvallen worden. Ik kon tot dit einde de voorbeelden vermenigvuldigen ; maar dit eene zal voldoende zijn tot bewijs van de voorgestelde overweging, en tot onze be-
moediging om te gelooven uit de gepast-

heid der genade in de beloften voor al onze behoeften.

Twee dingen mogen hier dan als gevolgtrekking uit besloten worden.

1°. De gewilligheid van God, dat wij in het gelooven zouden bevestigd worden. Waartoe zou de Heere dus alle tegenwerkingen uit den weg ruimen, welke mogelijk kunnen opkomen in een wantrouwend hart, en genade in Christus doen overeenstemmen met alle ontsteltenissen en moeiten, waar wij te eeniger tijd onder liggen, indien het zijn wil niet was, dat wij die genade zouden aangrijpen, toeëigenen, aannemen, en er Hem den lof voor toebrengen ? indien ik naar een arm mensch zou gaan en hem zeggen: „Gij zijt arm, maar zie, hier zijn rijkdommen ; gij zijt naakt, maar hier is kleeding ; gij zijt hongerig en dorstig, hier is voedsel en verfrisschende drank; gij zijt gewond, maar ik heb de kostbaarste zalf, die er in de wereld is :” — en ik zou niet van plan zijn, om hem van die rijkdommen, van dat voedsel, en die kleeding, en dat geneesmiddel mede te deelen, bespot en hoon ik dan niet gruwelijk de ellende en de smart van dien man? Zal een wijs of goed man aldus handelen?

Hoewel velen hunne ooren toesluiten voor het geroep van den arme, wie toch zou zoo ontzettend goddeloos zijn, dat hij er lust in zou hebben, om zich te vermaken in zijne ellende, en zijne droefheid te vermeerderen ? En zullen wij denken, dat de God des hemels, „de Vader der barmhartigheid, en de God aller vertroosting,” die geheel goedheid, liefelijkheid en waarheid is, (gelijk verklaard is), wanneer Hij zijne volheid zoo schikt en regelt naar onze behoeften, en zijne genade in Christus in overeenstemming brengt, met wat onze vreezen en moeiten kan wegnemen, dat doet, om onze ellende te vermeerderen, en onze droefheid te bespotten? Ik spreek van de erfgenamen der belofte, voor wie zij gedaan zijn, en wien zij toebehooren. Is het geen tijd voor u, om eens een einde te maken aan uw betwisten en betwijfelen van de oprechtheid en getrouwheid Gods in al deze verbintenissen ? Wat kunnen wij toch meer verwachten wat grooter zekerheid kunnen wij verlangen ? Zoo dat :—

2°. Alle ongeloof ten slotte noodzakelijk moet besloten liggen in de weerspanningheid van den wil. „Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben,” zegt

onze Zaligmaker. Wanneer al iemands tegenwerpingen zijn voorkomen en beantwoord ; — wanneer voor al zijne behoeften is gezorgd ; — wanneer een grond gelegd is om al zijne vreezen weg te nemen, en hij toch op eenen afstand blijft en er zich niet mede vereenigt, — wat kan dat anders zijn dan eene hardnekkigheid van den wil, welke hem regeert? Zegt zoo iemand niet: „Laat de Heere doen, wat Hij wil, en zeggen, wat Hij wil ; hoewel mijn mond gestopt is, zoodat ik niets meer heb, om te strijden of er tegen in te brengen, toch wit ik niet gelooven?” Laat dan dit, waarbij ik het nu laten zal, eene andere beweegreden of bemoediging zijn, te zamen met hetgeen te voren gesproken is, betreffende God, namelijk den Vader en den Heere Jezus Christus.
